

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1985

SZEPTEMBER

SZABÓ GYÖRGY

Kun László szerelmei

Törtérelmi játék két részben

Szereplők:

ÖREG PAP	TÖRTEL
MUTHMER	ERZSÉBET
LÁSZLÓ MIKLÓS	IZABELLA
TÁRNOKMESTER	GERGŐ
SZKRIPTOR	EDUA
MIZSE	FÜLÖP
NÁDOR	RUDOLF VÁLASZTOTT
ARBÓC	ÉRSEK

ELSŐ RÉSZ

A színház melyre az egyes jeleneteknél, szükség szerint, néhány bűtordarab vagy más jelzés kerül -- a kis könyörgő kórust leszámítva tulajdonképpen üres. De hátul, oldalt, egy óriási román stílusú kőfeszület magasodik; ehhez képest mindenki eltöpreng. -- A kórus, egy szintén papi öltözékű Szkriptor vezetésével, a Margit-legenda László királyra vonatkozó részét re-citálja.

SZKRIPTOR Mikoron Szent Margit asszony halála után és Béla király halála után megholt volna Béla király fia, István király ...

ÖREG PAP Kriszto, Dei vivi

KÓRUS Mizerére nóbisz!

SZKRIPTOR ...és országglana István király fia, ifjú László király...

ÖREG PAP Kvi szurreksziszi á mortuisz ...

KÓRUS Mizerére nóbisz!...

SZKRIPTOR ... mikoron ez ifjú volna tizenhárom esztendő, esék nagy és nehéz kórságokba sok napokban, és ezután esék oly nagy főfájdalomba, hogy lón önnönmagának és okosságának kivüle, úgy, hogy nagy jeles orvos doktorok, kik ez királlyal bánnak vala, kétségbeesének ez királynak életéről...

ÖREG PAP Ekszurge, Kriszte, ádjúvá nosz ... KÓRUS Et libera nōsz propter nōmen tuum ... SZKRIPTOR (kicsit megemeli a hangját) ...és elkül-

dének István király lányához a klastromba, hol fekszik Szent Margit asszonynak a teste, hogy ő nekik küldené főkötojét, kit viselt e szent szűz életében, és kinek alatta kibocsátotta az ő boldog lelkét ...

ÖREG PAP Kirie elejszon ...

KÓRUS Kriszte elejszon ...

ÖREG PAP Eripe nōsz, Dōmine, ab homine máló ...

SZKRIPTOR Ez ifjú László király fekszik vala az idő-ben a klastromnak mellette...

MUTHMER (a király házikáplánja és volt nevelője siet be, már messziről integet) Állj, állj, épségben és egészségben megérkeztünk végre!

SZKRIPTOR A király?

MUTHMER A király is. Vége az aggódásnak ... a kápolnában énekeljétek inkább a Te Deumot! SZKRIPTOR Értem, Muthmer mester, és Istennek legyen hála. (Int a kórusnak; sietve kivonul velük. Egyedül öreg pap marad ott)

ÖREG PAP Muthmer atya! Testvérem!

MUTHMER (meglepődik) Honnét kerülsz ide?

ÖREG PAP (mosolyogva) Honnét, honnét... Márton-hegyről, hát onnét. Laudétur Jézusz Krisztusz!

MUTHMER In eternum, ámen.

Egy katona valami fényt hoz be, őt követik majd még néhányan, a színház lassan kivilágosodik és ünnepélyes lesz

Segíthetek valamit?

ÖREG PAP Felrendeltek, lóhalálban, pedig öreg vagyok, és nem való nyeregbe. A derekamat ugyanis megnyomta az ördög. És iderendelnék mégis, Úrnapja előtt, de ettől kezdve nem törődik velem senki. Akárha meg se jöttem volna.

MUTHMER Bizonyára volt ezzel valami távolabbi szándék.

ÖREG PAP Nem tudom. Én mindenestre naponta be-álltam ... hogy mégis csináljak valamit... ebbe a könyörgő kórusba ... Saját krónikám szövege ez a szent életű Margitról, jó volt újra és újra hallani.

MUTHMER A király nevében hívtak?

ÖREG PAP Nem tudom. Nem mondták meg, kinek a nevében. Nagy összevisszaság van itt. (Könyörgőre fogja a dolgot) Testvérem, eszközöld ki, hogy haza-mehessek! Hiszen ő a tanítványod volt!

MUTHMER Amikor még gyerek volt. Közlebbit senki nem mondott?

ÖREG PAP Véltem, valami megörökítenivaló lesz, éppen a hadjárattal kapcsolatban. Amit jó, ha tudók, és megőrzök. De én már öreg vagyok az ilyes-mihez, és követni sem tudom a fordulatokat. (Néz egy fényhozó katonát, követi a tekintetével) Volt idő, amikor még mindent tudtam urunkról. Hogyan történt csodás gyógyulása például. Vagy miért hívja a nép Kun László szekerének a kordélyt, melybe jobb híján saját magát fogja be. És leírtam... hallhattad is... a csodás gyógyulást, de nem írtam le a kordélyt, mert csak ami dicső, az kerülhet be a krónikákba. Jól mondom? Isten segítségével úgy vélem ... jól. Mármost... (Elakad) Te követni tudod a fordulatokat?

MUTHMER En az udvarnál már rég nem követek mást, csak Jézus parancsát.

ÖREG PAP Derék. Amúgy is a Kézáról való Simont kellett volna idehívni. Neki még friss a feje, és úgy ragad meg benne minden, ahogy nekem ragadt meg annak előtte.

MUTHMER Annak előtte? Mi előtt?

ÖREG PAP Annak előtte, hogy megnyomott az ördög. (Az egyik katonához) Látod, fiam, hogy a király házi káplánjával beszélgetek, hozz hát gyorsan valami párnát vagy bármilyen puhább ülőalkalmatosságot, mert megtapodta derekamat a Sátán.

A katona tisztelettel engedelmeskedik; kisiet

Eddig kutyába se vettek, persze. (Visszatérve az előbbi tónushoz) És amíg a fejem működött, Isten próbája volt, hogy kapásból elősoroljak bármikor mindent, amióta csak ez a kis király ül a trónon, kezdve a fehérvári lázadástól, amikor a királyné, Kun Erzsébet lakába fegyverrel törtek, és Domokos, Csák Péter fia, majdnem halálos sebet kapott. És amikor Németújvári Henrik az ifjú macsó herceget a gyermek László szeme láttára, egy vacsorán, le-

ölette. És amikor a magyarok rátörtek az osztrákokra, azok meg feldúlták Győr várát, és amikor a morva meg osztrák urak megvitták Nyitrát, és a csecsszópokat odaverték a szentegyház kőoszlopaihoz.

A katona egy nagy bíbor párnával tér vissza, erre az Öreg pap leül

No, ez jólesik ...

MUTHMER Atya, mindenki csodái a memóriáért, de ezen a helyen tovább nem maradhatsz.

ÖREG PAP Hivalkodásnak tetszenék, ha nem tenném

hozzá rögtön, hogy célzatosan adta memóriámat, s állított historikusnak az Úr. Tégy próbára!

MUTHMER Kérlek, mester ...

ÖREG PAP *(nem engedéltántorítani magát)* Újvárt Mihály, Budmér fia védte, Gimes várát János mester, nyitrai esperes, meg a Forgácsok ... Csejte vára? Pongrác és Péter. Kabold vára? Jakab és László, két szergényi nemesúr.

MUTHMER Ha tovább üldögélsz itt, baj lesz, meglátod!

ÖREG PAP Vagy itt vannak például a tisztségviselők, Roland nádor, Joákim tárnokmester, Dénes bán, Brebiri bán, Lithon vajda, Jób püspök, Timotheus püspök, és aztán az egyik bányából tárnokmester lesz, a tárnokmesterből bán vagy nádor, változnak a megbízatástik majdnem felévenként, és mégis ugyanazok forognak benne... nem könnyű ez! És akkor még nem szóltam egyéb környüállásokról, a hadjáratokról, a dúlásokról, a bosszúkról, mindennemű rablásokról, és hogy kicsoda... kivel!

MUTHMER Figyelmeztetek, hogy bármelyik pillanatban felbukkanhat itt a király, és hogy...

ÖREG PAP Itt?

MUTHMER Itt. És mert illetéktelennek e helyt tartózkodnia nem szabad, nagy bajba kerülhetsz! ÖREG PAP Ide jönne a király... No hiszen! Amikor csatába ment! Nem hallottad, hogyan könyörögtünk érte?

MUTHMER De hát megtért már a morvamezei csatából, velem jöttem én is... hazatért a morvamezei dicső csatából, ahol megvertük Ottokárt.

ÖREG PAP Ki az az Ottokár?

MUTHMER Lehetetlenség, hogy ne hallottál volna róla!

ÖREG PAP És miért volt a csata?

MUTHMER Hogy segítsünk Rudolfnak.

ÖREG PAP Érttem. Ez érdekes. De ki az a Rudolf?

MUTHMER Habsburgi gróf.

ÖREG PAP Aha.

MUTHMER *(elneveti magát)* Róla viszont soha nem hallhattál ezelőtt, mert szegény és jelentéktelen kis gróf, úgy is hívjuk egymás közt, hogy az ismeretlen koldustarisznya.

ÖREG PAP És ezt kellett nekünk megsegítenünk?

MUTHMER Majd elmagyarázom. Abban kellett döntenünk tulajdonképpen, hogy merre forduljanak a német császárság dolgai. Hát eldöntöttük. Ottokár nagy hatalom, nem kell. Rudolf semmilyen hatalom, legyen boldog.

ÖREG PAP Haha ... ez tetszik nekem. Megint „mi diktáljuk a világpolitikát. És... ó... boldog-e?

MUTHMER Rudolf? De még mennyire! Nagyon köszöni a segítséget, szegény. Amúgy is olyam kedélybeteg, nyúlánk, szomorú ember. De Lászlót most majd fiává fogadja, s így nyugatról biztosítva leszünk.

ÖREG PAP Érttem, értem ... És a csata? Már úgy értem ... jó sok halott volt?

MUTHMER A nádorunk például majdnem odaveszett. Omodé úrnak meg a jobb keze ujját vágta le. És temérdek halott volt, csakugyan.

ÖREG PAP *(ujját a halantékára téve próbál memorizálni)*

Omodé ... Omodé ...

MUTHMER A nagy Ottokárt meg két osztrák nemes-

úr, név szerint Schenk Bertold és Mührenbergi

Siegfrid, addig döfködte, míg kilehelte lelkét. ÖREG

PAP Siegfrid?

MUTHMER Nem. Ottokár. Rudolf egyébként, szegény, az agyonszűrt lova alá került, onnét húzták ki a kunok.

ÖREG PAP Vagyis a pogány kunok úgyszintén részt vettek a csatában?

MUTHMER Ők döntötték el.

ÖREG PAP Érdekes. Friss híreket csakugyan egyedül az udvarban hallhat az ember. Megjegyeztem mindent, és számon is fogom tartani. Akárcsak azt, hogy a régi szép időkben Veszprémmel a főltár mögött szám szerint hatvanfolyó lázadó szűrtak le, és hogy a kincstár egyszer csak úgy tudta kifizetni a se-reget, hogy eladta a király drágaköves övét. Szép dolog, mi? *(Nevetgél)* Régen történt, mégis így történt. És én vagyok egyedüli teremtménye megváltónknak, aki e bűnös korban mindent elrakott itt ... *(A homlokát ütögeti)* ... hogy alkalmas időben bár-kinek továbbadja, ami abból példamutató és nemes. *(Kis szünet után)* Nem szomjaztál meg? Mert engem kiváltképp kinez a szomjúság, mivelhogy kását ettem. *(A kun testőrével, Miklóssal belépő ifjú-hoz, aki László király)* Testvérem... figyelj csak!

LÁSZLÓ *(könnyű, fehér ruhában van. Húsz évén alig van túl. Megtorpan, megáll; ránéz az öreg papra)*

MUTHMER Hallgass!

ÖREG PAP *(Lászlóhoz a párnáról)* A derekamat megnyomta az ördög, és nem a szépasszony, ahogy a kunok mondták, hehe... mert az pogány hit. Minálunk az ördög a szülője minden rontásnak.

LÁSZLÓ *(Muthmerhez)* Ki ez?

MUTHMER Könyörülj rajta, ne bánts, nem tudja, mit beszél.

ÖREG PAP Már hogyne tudnám! De nehezen mozgok. Drága fiam, látszik, hogy idevaló vagy, nem tennéd meg hát egy jámbor szerzetesnek, hogy hozol két kupa bort?

LÁSZLÓ *(Miklóshoz)* Vitesd innen!

ÖREG PAP *(Muthmernek)* Azért kérek két kupával, mert mindjárt rád is gondolok.

Két katona párnástul sietve kiviszi az öreg papot

Vagy lehetetlent kívánok, Muthmer atya? Hé, hová visztek? Hé! Hé!

MUTHMER *(magyarázóan Lászlóhoz)* Valaki az udvarba rendelte a mártonhegyi könyvtárból, király, de az agyában már minden összegabalyodott.

LÁSZLÓ Nem csodálom.

TÁRNOKMESTER *(aki közben a Szkriptorral együtt bejött)* Ütessenek rá néhányat?

LÁSZLÓ Kire?

TÁRNOKMESTER Erre a vén papra.

LÁSZLÓ Lehet. Ki-be jár itt boldog-boldogtalan. Meglesz végre a pör?

TÁRNOKMESTER Magammal hoztam a Szkriptort, látod. De meg kell várunk még a királynét, a nádort s mindenféle más tisztségviselőt. Anyád is ígérte, hogy eljön.

LÁSZLÓ Hát akkor hívd ide őket, tárnokmester uram. Ó... és... azt mondod, a királyné itt van? Még mindig?

A Tárnokmester kifelé megy már, most visszafordul

Akarsz mondani valamit?

MUTHMER Felséged engedelmével, én távozom.

LÁSZLÓ Maradj!

TÁRNOKMESTER Egy szót se szóltam, király úr, és alázatos szolgád vagyok.

LÁSZLÓ Nézd meg, Muthmer, előlem még mindig el-tagadják az igazat. *(Közelebb lép a Tárnokmesterhez)* Attól félsz, hogy belelátok az agyadba? Nos, ha úgy tetszik, tüstént felnyitatom, tárnokmester úr, és akkor belelátok!

TÁRNOKMESTER *(elmosolyodik)* Megmondhatom, mi járt az eszemben, ha kívánod, így egyszerűbb... ide ... belelátni. Király úr, te szeszélyes vagy, ami természetesen magyarázható fiatal koroddal, és hogy tapasztalatod még az országlásban nincsen. Rettenetesnek akarsz látszani, de magad se tudod, mivégre. Örülj hát, hogy akad az udvarnál néhány megfontolt híved, és övünk.

LÁSZLÓ Mint a gyereket!

TÁRNOKMESTER Igen. Ez anyád óhaja is.

LÁSZLÓ *(Muthmerhez)* Azért tartottalak itt, hogy legyen tanúm, és hogy értsd majd, ha egyszer... (A megtudta: Izabella, talán a nagy csatanyerés jó hi-olyasmit teszek, amit még magam se tudok most előre.

MUTHMER Miért, kedves fiam, mit akarsz csinálni?

LÁSZLÓ *(legyint)* Ah... ezt nem értitek.

TARNOKMESTER *(Muthmerhez)* László király, hogy megtudta: Izabella, talán a nagy csatanyerés jó hírére, de bevárta őt, iderendelte mérgében a korona-ülésre Éduát. Ahogy a múltkor már szerette volna. Csakhogy az ország érdeke akadályozni ezt, egy-szerre több okból is.

LÁSZLÓ *(a Szkriptorra)* Ez miért hallgatózik? SZKRIPTOR

Felséges úr, én nem látok és nem hallok. LÁSZLÓ

(Tárnokmesterhez) Halljuk övö okfejtéseket.

TARNOKMESTER *(enyhén meghajol)* Már előadtuk, hogy az ilyesminek rossz vége lesz, mert a legfőbb ágyas jelenlétéből, ha a királyné is itt van, botrány lesz, a botrányt pedig jelenteni fogják Károly úrnak, aki viszont a Pápa úrnak fogja mindezt jelenteni, vagyis Nápolyból Rómába. Ne vedd bűnömül, amit mondok, mert ez a tisztém, kötelező megmondani.

LÁSZLÓ Folytasd!

TARNOKMESTER És Károly már amúgy is rossz néven veszi az Anjou-ház megaláztatását, nem is az ágyasok által, mert az természetes, hogy férfiember ágyasokat tart... csakhogy nem keveri össze a dolgokat a férfiember, és nem sérti meg az Isten által megszentelt rendet, mert ez könnyen maga után vonja esetünkben az ország déli megyéinek megtámadtatását... vagy... ami még rosszabb ... oda-csatolását a szentegyház körein belül a spalatói érsekhez, ami ugyanúgy a déli végek elvesztése volna, s ráadásul karddal nem is szerezhetnénk vissza, lé-vén egyházi belső ügy. És Fülöp érsek, akit maga a Pápa úr küldött hozzánk, hogy véget vessen a honi zürzavarnak, és megkeresztelje végre a kunokat...

LÁSZLÓ *(hirtelen fordul Miklóshoz)* Pogány vagy te? MIKLÓS Nem, uram.

LÁSZLÓ *(Tárnokmesternek)* No, látod. *(Miklóshoz)* És hiszed-e az egy igaz Istent, mennyek és földek uralkodóját?

MIKLÓS Hiszem.

LÁSZLÓ Az apostoli anyaszentegyházat?

MIKLÓS Hiszem.

MUTHMER És melyiket?

MIKLÓS A római.

LÁSZLÓ *(Tárnokmesterhez)* Én is félig kun vagyok, és mégis fölszentelt királyod vagyok.

A *Tárnokmester fanyarul széttárja karjait, mintha azt mondaná: ez ügyben bizony nincs mit tenni*

Mondd ki csak, amit akarsz!

TARNOKMESTER Csupán édes anyád által vagy kun, de a véred az Árpádoké!

LÁSZLÓ Mindenki ezeken a kunokon van fennakadva. Hát tehetek róla, hogy nagyapa... amikor szorongatták a tatárok... ilyen menyét választott magának? *(Elönti a méreg)* Eredj a szemem elől, essünk túl az egészen!

Tárnokmester meghajol, kisiet. A Szkriptorhoz

Milyen ügyet is tárgyalunk ma?

SZKRIPTOR *(fontossága tudatában feljegyzéseibe néz)*

Loránd fia Gergő az adorjáni várat nem adta vissza. LÁSZLÓ És?

SZKRIPTOR Az esztergomi választott érsek így az-után, parancsodra, elfoglalta. A kezünkben van.

LÁSZLÓ Remélem, úgyszintén a hitszegő is.

SZKRIPTOR Igen, uram... különben nem lehetne pör.

LÁSZLÓ Jól mondod. *(Muthmerhez)* Ezt is elfelejtették egyébként közölni velem. Az egészről most hallok először. De a választott érsek úr oly közel van anyámhoz, annyira közel... *(Elmosolyodik)* ... hogy neki biztos megsúgta az ágyban, és ennyi az országláshoz elég is.

MUTHMER Ne beszélj így!

LÁSZLÓ Jó. Nem beszélék.

MUTHMER Én igaz szívből szánlak, fiam. És együttérzek veled. De a világ bűnei csak Istenre tartoznak. És ahelyett, hogy elítélnél másokat...

LÁSZLÓ Nem ez a tisztém?

MUTHMER ...inkább magadba szállj előbb. Én vétkem, mondd. Én igen nagy vétkem! Egy király... alázatos. Egy király... mindenki szolgája.

LÁSZLÓ És ... fedezettető csődör.

MUTHMER *(keresztet vet)* Mit mondasz?

LÁSZLÓ Nagyon is jól látom, mire megy ki a játék. Hogy elválaszanak ettől a kun lánytól, és az orr-lyukaimnál fogva odavezessenek a 'királynéhoz.

MUTHMER Egy király nem bolondulhat bele egyetlen asszonyállatba se.

LÁSZLÓ Könnyen beszélsz!

MUTHMER Kivált nem akkor, ha az csupán ágyasa, de nem a felesége!

LÁSZLÓ Bezzeg nálatok nincs feleség!

MUTHMER Mert nem vagyok plébános, csak szerzetes. És nálunk szüzességi fogadalom is van.

LÁSZLÓ Szüzességi fogadalmat tett húgom is, az Úr jegyese, és most beleőrül a szüzességbe a Nyulak Szigetén.

MUTHMER Ne vedd így szádra azt a szent helyet! Kinek az apacákötője gyógyított meg?

LÁSZLÓ Szegény Margité.

MUTHMER Látod. És Margitot magához emelte az Úr, tehát nem szegény. A húgod meg talán anyád vére. A paráznaság kísértései ellen egyébként jó okkal találták ki a szöges bőrvet. Én is hordom.

LÁSZLÓ De hát én nem vagyok klerikus!

MUTHMER Vagy ott a ciliciumon kívül... a korbács.

Az ördög megkísért ... rácsapsz a meztelen hátadra a korbáccsal, tizet, húszat. És akkor az ördög eltarokodik. Csak ha lemondunk, leszünk boldogok. LÁSZLÓ Izabelláról én szíves-örömmel lemondok, péld-

dául.

MUTHMER De a feleséged!

LÁSZLÓ Hány éves volt, amikor hozzám adták? Őt. Én meg nyolc.

MUTHMER És okos gyerek voltál. Figyelmező. Érzékeny. Áldott legyen az Úr, hogy láthattam fejlődésedet. Hogy a kötelességeidre okíthattalak. LÁSZLÓ

Ezt a kötelességet bezzeg nem mondtad! MUTHMER Melyiket?

LÁSZLÓ Izabellával. Ezt a hitvesit.

MUTHMER Akkoriban nem mondtam, mert korai lett volna. LÁSZLÓ És a törvénykönyv szabja meg életünket? És nincs mód változtatni rajta? *(Kis szünet után)* Nekem se?

MUTHMER Ezt nem értem.

LÁSZLÓ Sok mindent nem értesz. Én vagyok a király... ergő ... én szabom a törvényeket.

MUTHMER No, nem egészen! Azok szabnak meg téged!

LÁSZLÓ *(váratlanul kitör)* És, hogy én mit érzek... az nem számít?!

Két szolga és egy fekete bőrű férfi — Mizse —, siet be, aki szemlátomást e szolgák főnöke. Hozzák a király ruháit, s Lászlót, aki még mindig fehér karing-ben van, öltöztetni kezdik

MIZSE Föl kell vened a szent ruhákat, uram. LÁSZLÓ Igen, igen. *(Megadóan engedelmeskedik, fel-emeli a karját, a néki odatartott díszes ruhadarabokat megcsókolja stb. Végül karddal övezik őt, fejére abroncskorona kerül. Közben lehiggad)* Ne hidd, hogy csak te tanítottál, Muthmer atya. Hallottam ezt-azt mástól is! És megmondom neked... én sok minden olyat is tudok, amiről nem is képzeled, hogy tudom. *(Most olyan, mint egy gyerek)*

MUTHMER Például?

LÁSZLÓ Például, például... van egy tanulságos történet például a frankoktól, százéves talán. Az volt a te világod, Muthmer atya. Az a ti törvényetek. De nem az enyém.

MUTHMER Mégis, miről van szó?

LÁSZLÓ Csak egy nevet mondok: Abelárd.

MUTHMER Kicsoda?

LÁSZLÓ Abelárdus. És az egész ennyi: ez az Abelárd olyan idős lehet, mint én, és beleszeret egy lányba, aki történetesen egy kanonok unokahúga, de Abelárdus ezzel persze nem törődik, ahogy én se törődtem volna. És lám, mi történik mégis? Abelárd gyereket csinál a lánynak, és Abelárdot ezért a kanonok fogdmegjei kiherélik.

MUTHMER De hát ez természetes!

LÁSZLÓ Neked. *(Megszemléli magát az eléje tartott ezüsttükörben)* Mert azt mondod, nem pogány erkölcs ez, hanem keresztényi. *(Visszaadja a tükröt, egy intéssel elbocsátja az öltöztetőket, akik mély meghajlás után kihátrálnak)* És a legszívesebben ki-kötnétek nekem ezt a sárló kancát, és odavezetnétek, hajrá, király, hopplá, király, ez a legfőbb kötelességed, ki ne haljon a dicső ház, gyorsan nemzél utódokat, de hogy az országban egyébként mi történik, az senkit nem izgat, mert úgy jó az egész, ugyebár, ahogy van, dölyfös rablók, mindenki azt csinál, amit akar, seregek vonulnak ide-oda, ez el-veszi amaz marháját, az felégeti emez falvait, csupa bőfőgő barom, aki a tizparancsolatból az utolsó kettőt már nem tanulta meg, de az én kötelességeimre bezzeg mind odafigyel, és ne paráználkodjál, mondod, és mindenki ezt mondja nekem, de anyám a választott érsekkel hempereg, és ezt most kénytelen jó arccal nézni Joákim úr, aki ugyanezt tette immár szentfázék anyámmal annak előtte, ráadásul az apám szeme láttára, és amikor úgy vélte jönnek, meg-szókótt mindkettő, és magukkal vittek engem is, jól tudod, hogy apám ebbe halt bele.

MUTHMER Ötödik István szent ember volt!

LÁSZLÓ Utólag nektek mindenki szent, ha már elhalálozott. De István apám se átalotta haddal rontani a nagyapára, aki pedig éppen csak összetakarította a hullákat a tatárok után, a fele királyságért ... rárontani a saját apánkra ... szegény Béla!

MUTHMER Negyedik Béla szent ember volt!

LÁSZLÓ Ő is nyugodjék békében, ámen. *(Kis szünet után)* Úgy jutottam a trónra én, Muthmer atya, és akkor te még nem voltál ebben az országban, hogy elloptak apám oldaláról, és ellenkirály lettem volna, ha apám szíve bele nem szakad ebbe, a Fehérvárra menő hadiúton. És Fehérvárot is ... amikor boszszút állni jött ezért Egyed úr hada, és egyik katonája szekerével ránk törte az ajtót, és bejutott a szobánkba, és én csak álltam a sarokban, és néztem, ahogy ráemeli a szekercét anyámrá, és anyám akkor azt mondta neki, megállj, szépen akarok meg-halni, és kibontotta a híres fekete haját, és leeresztette, és ugyanígy leeresztette mindjárt az ingét is, és akkor a katoná meg látta anyám melleit, és meg-torpant, és azt mondta neki rekedten, hogy... szuka ... és erre anyám nevetett, és ennyi elég idő volt rá, hogy segítségünkre fusson Csák Domokos, és belenyomja a kardját a katonába. És ennek gyümölcse, hogy fölkenetetek olajjal, és király vagyok, igaz, szavad-sincs-király, igaz, lenézett király, igaz, csődör-király ... miért várjátok el hát, hogy éppen én áldozzam fel magamat értetek? Mi vagyok én? Jézus Krisztus?

MUTHMER *(felemelt kézzel)* Megtiltom, hogy ilyeneket mondj!
LÁSZLÓ *(újra szenvtelenül)* Egy ilyen csata után, ahol győztem, te már nem tilthatsz meg nekem semmit, Muthmer atya.

MUTHMER És ha az anyaszentegyház szól általam?

LÁSZLÓ Melyik?

MUTHMER És ha az szól, aki magára vette a világ bűneit?

LÁSZLÓ Szánom is érte!

MUTHMER A király csakugyan hasonlatos Jézus úr-hoz, és kiválasztott, akár gyerekként száll rá a méltóság, akár nem, és a király ennél fogva szentség, és nem közönséges ember, mint mi vagyunk. Ezt mindenkorra véd agyadba, akkor is, ha mártírt csinálsz belőlem.

LÁSZLÓ *(elneveti magát)* Belőled?!

MUTHMER Nem félek tőle!

LÁSZLÓ Bolond vagy! Ámbár ... meglehet ... kíván-

ságod nem kerüli el kegyes fülünket. *(Körülnéz)* Mi lesz? Késik a ceremónia? A király már felöltözött! MIKLÓS Csak intésedre várnak!

LÁSZLÓ Jó, akkor intünk. *(Miklós tapsol)* Esküszöm akár a kettévágott kutyára is, mint sokat emlegetett kun őseim ... *(Az előkelőségek megkezdik be-vonulásukat)* ... hogy szarok a törvényeidre, Muthmer atya, mert vannak más törvények is, és rá-adásul most én vagyok a törvény. *(Egy idősebb, díszruhás férfi felé siet, aki most lép be; nyakában lóg az ország pecsétje. Kitért karokkal)* Ó, nádor uram! Milyen itélkezés lesz a mai?

NADOR *(nem viszonozza ezt a lelkesedést, gyermekekesnek vagy gunyorosnak tartja. Az is)* Csak a szokásos tucatügy. *(A besiető Tárnokmesterhez)* Miféle is?

TARNOKMESTER Szegény Loránd fia Gergő az adór-jáni várat elfoglalta, és nem akarta visszaadni. NADOR Aha. Nos, a késedelemért majd pénzbírságot rovonk ki rá, Tárnokmester uram fog örülni.

TARNOKMESTER *(Lászlónak)* Igen, mert minden dé-nár jól jön az udvartartásnak.

LÁSZLÓ De mi dolgom nekem? Úgy hallom, Loránd fia Gergő az adórjani várat azért nem adta vissza, mert meg akarta tartani, noha nem az övé, hanem a miénk, itt valami szőfacsarás van. És hogy fegyverrel vettük el tőle. Márpedig a királyi tulajdon elrablásáért, mert az országjutalajdon, a feje vétetné!

TARNOKMESTER És azzal mit érnénk, megmondanád?

NADOR Egyébként is, a mi kutyánk kölykezte őt, király.

LÁSZLÓ Az enyém ugyan nem!

NADOR *(elveszti türelmét, mérgesen rálegyint a királyra)* Eh, kevés a tapasztalásod ehhez!

LÁSZLÓ Igazán?!

NADOR *(visszafogottabban)* Nézd, felséges úr, ha mindenkinek a fejét vennénk, aki itt ellop vagy jogtalanul szerez meg valamit, akkor nem volna mivel megvédened a határokat. Pedig ez fő tiszted és megbízatásod.

TARNOKMESTER Az udvar meg éhen halna. Mellesleg ... csak a jelenlétet szükséges ilyenkor, uram, a többi a mi dolgunk, amiként eddig is.

NADOR Mivel pedig a királyné is jelen lesz, s vele a nápolyiak, természetesen tartózkodnunk kell bár-miféle szélsőségeségtől, nehogy rossz és barbár hírünket keltsék.

LÁSZLÓ Értem. *(A kun túsokhoz, akiket éppen most terelnek be)* Ó, hét kun nemes túsok ... jobb volna a szabad mezőn, igaz?

TARNOKMESTER Ne izetlenkedj, uram!

ARBÓC *(idős kun herceg)* Tanulni vagyunk udvarodban, még ha kényszer által is.

TÖRTEL *(fiatal kun vezérember)* Meg kell szoknunk a keresztény világot.

LÁSZLÓ És ez... az? *(Tárnokmesterhez)* Tárnokmester úr, mintha mondtál volna valamit az előbb! TARNOKMESTER Én?

LÁSZLÓ Te, igen!

TARNOKMESTER Sokfélét mondok, nem tudom, mi-re gondolsz.

LÁSZLÓ Hogy ne izetlenkedjem, arra.

NADOR *(Tárnokmesterre néz)* Mondtál ilyet, uram?

TARNOKMESTER Arra bátorkodtam célozni, hogy ne sértsük meg őket ... *(tudnillik a kunokat)* éppen eléggé meg vannak alázva azzal, hogy túsok.

LÁSZLÓ *(olyan élesen nevet vagy kiált fel, hogy mindenki odanéz)* Há! És félünk tőlük, mi? *(Közelebb lép a túsokhoz)* Annnyira nem félünk, hogy a saját szentséges testünk őrzését is kun legényre bíztuk, hercegek. *(Int Miklós-nak)* Allj ide!

Miklós odalép Térdelj le!

Letérdel

És most ... *(felemeli egyik lábát)* ... megcsókolod a papucsomat!

Miklós a kunokra néz, és megcsókolja a papucsot

Remek. Felállhatsz.

Miklós feláll

Te is megcsókolhatod, Tárnokmester úr, ha engedem. De neked ... nem engedem. (Abbahagyja a gonoszkozást, mert hirtelen megpillantja anyját — Erzsébetet --, aki belép a Választott érsekkel. Ha szükséges, a nagyobb méltóságok beléptét kürt vagy efféle jelezheti)

Erzsébet fekete hajú, már nem fiatal, de még mindig szemrevaló asszony, bókol László felé, és helyére vonulna

(Félszeg intéssel) Anyám!

Erzsébet és vele a Választott érsek is megáll
(*Felemelt kezével körbemutat*) *E díszes körben köszöntünk gyermeki tisztelettel, és kívánjuk, ha közvetlen befolyását ily üdvös mértékben terjeszti ki rád az egyház, légy is annak alázatos szolgálója, s fogadd el, amit nyújt neked a Választott érsek úr.*

VÁLASZTOTT ÉRSEK (*méltósággal*) Mire véljem az ilyen beszédet?

LÁSZLÓ (*bókol neki is*) *Hogy kézen fogva vezesd őt, atyám, nehogy megbotolják...*

VÁLASZTOTT ÉRSEK Nem áll jól neked a kétértelműség!

LÁSZLÓ ...hogymeg ne botoljak ... a lépcsőn. Eny-nyit kérek csak tőled, Választott érsek úr. A te agyad jár másképpen, úgy látom, mint az enyém.

ERZSÉBET Mi bajod van? Kötözködsz mindenkiel? LÁSZLÓ

Nem, nem... (*Elneveti magát, odalép az anyjához, homlokon csókolja*) Csak jókedvű vagyok.

És, íme, a békecsók, fogadd kegyesen... és mindjárt

családi csók is, oszkulum familiárisz ... (*Az érsek felé*)... és oszkulum pácisz, egyszerre... és kö-

rünkből, jámbor keresztények lévén, száműzetik a

bázium voluptátisz. (*Erzsébethez*) *Ha nem értesz la-*

tinul, őeminenciája majd megmagyarázza. VÁLASZTOTT

ÉRSEK Nem tudom, mivel érdemlem

ki gúnyolódásodat, király, mikor éppen én szereztem

vissza neked az adorjáni várat. Karddal.

LÁSZLÓ És a te kardod ... ?! Hát igen. Nos, anyám, az érsek

úr majd mindent megmagyaráz.

ERZSÉBET (*idegesen*) Nekem ti ne magyarázatok semmit.

(*Karját nyújtja a Választott érseknek, aki illedelmesen a*

helyére vezeti őt) Éppen eleget láttam és hallottam, nekem

nem kell semmit megmagyarázni. Fejedbe szállt a

dicsőség?

LÁSZLÓ Muthmer!

MUTHMER Igen!

LÁSZLÓ Mi az „oszkulum”?

MUTHMER Csók.

LÁSZLÓ És a „bázium”?

MUTHMER Az is csók.

LÁSZLÓ De milyen?

MUTHMER Az a csók... ha bázium ... már a gyönyör csókja.

LÁSZLÓ Tessék, urak. A magyar nyelv nem tesz olyan

különbséget, mivel műveletlen még, mint a szent-egyházi

latin.

ERZSÉBET (*fentről, élesen*) Nem hagynád abba? LÁSZLÓ

Műlássuk talán az időt némi hasznos filológiával, míg

királynénk is megérkezik.

MUTHMER Elmehtek végre, uram?

LÁSZLÓ Nem. Légy tanú. (*A Nádorhoz*) *Már úgy*

értem... pörünkben. (Idegesen) Hol a királyné?

Izabella talán hangjelre, két délolasz nemes kíséreté-ben

megjelenik. Mindenki bókol neki, a király is; majd László eléje

siet, kézen fogja, a trónszékhez vezeti. Ők ketten leülnek

Mind szépen együtt vagyunk, igaz? (Tapsol) A bűnöst

akarom látni!

NADOR Majd a Tárnokmester, uram! Majd ő intézkedik!

LÁSZLÓ Bocsánat!

TÁRNOKMESTER (*emelt hangon*) A bűnöst akarjuk látni!

LÁSZLÓ Ezt mondom én is! (S mivel Tárnokmester megrovóan

ránéz, újból ezt mondja.) Bocsánat!

TÁRNOKMESTER Vezessétek hát a színünk elé! LÁSZLÓ
Tárnokmester uram, miért használsz te fejedelmi többest?

Gergő őrizettel bejön. Fiatal, büszke tartású úr

Remélem, e két olasz nemesúr, kíséretedből... (*Izabellához fordulva beszél*) ... *elviszi majd jó hí-rét udvarunknak. (A két olaszhoz) Sziámó onoráti.*

A két olasz érti, elmosolyodik, meghajol

Csupa barbár közt... (*megint Izabellához*) ... végre egy

művelt király, igaz?

IZABELLA Talán nem aludt jól az én uram? LÁSZLÓ Persze,

persze. (*Gergőhöz*) Nos, tehát, ho-

gyan is volt azzal a várral, mig mi, teérted is, Otto-

kárral küzdöttünk?

SZKRIPTOR (*recitálva*) *Már Istenben boldogult Loránd, Márk*

fia, szepesi ispán, törvényes urunk és királyunk elleni

lázadásban még koronázása előtt részes volt, és nemcsak a

Szepességet, valamint Gölnicbányát, de a Tiszán túl és a

Nyírséget is egészen Erdélyig hatalmába kerítvén dülta és

rabolta ...

NADOR (*félbeszakítván az ünnepélyes Szkriptort*) Ezek régi

dolgok, nem tartoznak ide!

SZKRIPTOR (*kiesik szerepéből, meg is sértődik*) Nádor úr, a

törvény előírja, hogy kezdettől derítsük föl az eseményeket.

NADOR Jó, hogy nem kezdted Adámmal meg Évánál.

SZKRIPTOR Legyen parancsod szerint. (*Lászlóhoz*)

Folytathatom?

LÁSZLÓ Szkriptor, tudnod kell, hogy a törvény szerint...

mint nádor úr mondta az előbb... csak a jelenlétem a

fontos, semmi több. Fordulj hát hozzám, ha akarsz valamit.

SZKRIPTOR (*a Nádorhoz*) Folytathatom?

NADOR Folytasd, de röviden!

SZKRIPTOR Akkor röviden folytatom. (*megint recitálva*)

Halála után pedig...

NADOR Kinek a halála után?

SZKRIPTOR Istenben boldogult Lorándnak, Márk fiának.

NADOR Ezt már elmondtad egyszer!

SZKRIPTOR Nádor úr, engedd kérlek, hogy a mondat elejéről

induljak. (*megint recitálva, a feljegyzéseiből*) Halála után

pedig... (*Természetes hangon, magyarázólag*) ... tehát

Istenben boldogult Loránd halála után ...

NADOR Meg fogsz örjiteni ezzel az Istenben boldogult

Loránddal!

SZKRIPTOR (*recitálva*) ...ugyanezen szerepét ...

(*Magyarázólag*) ... vagyis, hogy mindent feldül és kirabol ...

(*Recitálva*) ... ugyanezen szerepét rokona, az e helyt jelen

levő Gergő folytatta, kitől az adorjáni várat a király

parancsára a Választott érsek bírta csak visszavenni ...

VÁLASZTOTT ÉRSEK És nem volt könnyű ! Király úr, ez

roppant nehéz megbízatás volt, amit teljesítettem!

LÁSZLÓ Köszönjük, érsek úr. Gondolom, most meg majd te

nem adod vissza.

VÁLASZTOTT ÉRSEK Hogyan?!

SZKRIPTOR (*recitálva*) ...kitől a választott érsek bírta csak

visszavenni ...

LÁSZLÓ Akármilyen nehéz megbízatás volt is, azért ezt

kétszer elmondani nem kell!

SZKRIPTOR ... s akit most György mester győzött le és hozott

ide, hogy végső ítéletre várjon. (*Magyarázólag, az ifjúra*

mutatva) *Vagyis Gergőt.*

NADOR (*kis szünet után*) Ennyi?

SZKRIPTOR Ennyi.

NADOR Lássuk hát... az ügy komoly. De nem rend-kivüli!

LÁSZLÓ (*Gergőhöz*) Hallgatlak!

GERGŐ Nézd el botlásomat. Hübéredet mind vissza-

szerzedted. Kemény lecke volt ...

LÁSZLÓ Tovább!

GERGŐ Elragadott az ifjonti hév. De hűséges jobbágyod

leszek.

LÁSZLÓ És miért nem voltál az eddig?

NADOR Nézni kell, végeredményben, a közállapotokat is!

GERGŐ Sok rossz példát láttam, csakugyan, és ez fiatal eszemet bizony megzavarta.
NÁDOR Hát az nem tagadható, hogy heveskedtél, fiam. De bánod-e most már, amit cselekedtél? GERGŐ Szívem mélyéből.
NÁDOR Meá kulpa?
GERGŐ Meá kulpa!
NÁDOR (Lászlóhoz) Megbánásod nem fogja elkerülni kegyes királyunk figyelmét. (Gergőhöz) Ereszkedj térdre!

Gergő letérdel

Úgy véljük, e bocsánatkéréssel Loránd fia Gergő lovagi elégtétellel szolgált neked, és miként az égi hatalmasságok, a megtért báránynak megbocsátanak az evilágiak is. (Gergőhöz) Felállhatsz! És a kincstárba, a Tárnokmester úrnak, az általa megjelölt penitenciát befizeted. (Lászlóhoz) Végeztünk, Isten segedelmével.

LÁSZLÓ Maradj csak térden!
NÁDOR (Gergőhöz) Elmehetsz!
LÁSZLÓ Maradj csak térden!

Gergő zavarodottan körülnéz

Nem hallod?

Gergő letérdel

Most pedig ... vess keresztet!

Gergő zavartan keresztet vet

NÁDOR Nagyr, a processzusnak vége! TÁRNOKMESTER (a többiekhez) Dicsérjétek király urunk engedékeny szívét, és oszlojatok!
LÁSZLÓ Nem! Még nem! (Feláll) Akarok mondani valamit. (Kis szünet után) Én ugyanis... királyi hatalmamnál fogva... mégis úgy döntök, hogy Gergő úrnak e főbenjáró bűnért életét veszem!

NÁDOR De uram!
TÁRNOKMESTER Hiszen Gergő a Bernát úr unoka-testvére!
LÁSZLÓ Van, aki ellent mer mondani?
TÁRNOKMESTER És, mint Bernát úr unokatestvére, tulajdonképpen tagja is a Brabanti családnak! Mely pedig, tudjuk, olyan őseket tudhat magáénak, mint ...

Gergő feláll

LÁSZLÓ ...mint akármelyikünk. Miklós!
NÁDOR De nemcsak a családja kérdése ez, hanem a józan megfontolásé is! Mert például, ha bántjuk a Brabantiakat, úgyszintén megsértjük a Németújváriakat is! Ha pedig őket megsértjük ...

LÁSZLÓ És?

NÁDOR Itt nincs... „és”. Nem dúlták fel már eddig is háromszor a nyugati védvárakat?

LÁSZLÓ (a Nádorhoz) Kedves barátom, itt én vagyok a király, és nem a Németújváriak. (Gergőhöz) Imádkozz!

GERGŐ (most először komorul el) Ezt csakugyan nem teheted velem!

LÁSZLÓ Nem? (Int Miklósnak)

A testőr kezében megvillan egy kés, szempillantás alatt gyomron szúrja vele Gergőt, aki összegörnyed és hangtalanul eldől. Elszörnyedt moraj

Uraim, a pör véget ért. (Nézi, hogyan törli bele a tört vagy kést Miklós Gergő ruhájába. Majd kezét nyújtja Izabellának, aki feláll) És az olasz nemesek megvihetik udvarunk jó hírét édes apádnak. (Az olaszokhoz) Un processzó áll' ungeréze!

Az olaszok döbbenet meghajolnak

NÁDOR (magánkívül) Tudod, hogy mit csináltál most, te... te ... (Felemeli a kezét)

LÁSZLÓ (kiált) Mondd ki!

NÁDOR Te... fattyú! (Rögtön meg is rémül gesztusától, meg amit kimondott; lassan leereszti a kezét) ERZSÉBET Mit mondasz?!

ARBÓC (László védelmében kun társaival előrenyomakszik, ezt a katonák megakadályozni igyekezzenek) Hé! Megállj!

TARNOKMESTER Persze, megint a kunok!

TÖRTEL Mit mondtál?

ERZSÉBET (a Nádorra támad) Sok mindent állíthatsz, Csák úr, de ilyen váddal nem illethetsz engem mégsem, mert a gyerek nem fattyú, a gyerek Ist-vané, ezért is viselte annyira szívén az ügyét! NÁDOR Annyira viselte, hogy ez a szív beleszakadt.

Hagyj engem!

MUTHMER (a zűrzavar közepette megáldja a holt-testet) Abszolva kvézumusz, Dómine, ánimam fámuli tui, ut defunktusz tibi vivát, ámen.

ERZSÉBET (Muthmernek) Ne vartyogj itt!

IZABELLA (a holttestre) Vigyétek el! (Majdnem hisztérikus) Vigyétek el végre!

Két katona futva kiviszi Gergőt

ERZSÉBET (Lászlóhoz, a Nádorra mutatva) Türnéd, hogy ez a saját anyádat sértegesse a trónteremben? LÁSZLÓ Elég legyen!

NÁDOR Én nem „ez” vagyok, én... tudtommal... az ország törvényes nádora vagyok!

LÁSZLÓ (kiált) Elég legyen!

ERZSÉBET (Lászlóhoz) Te engem ne csitíts, mert szájon váglak!

IZABELLA Ne ragaddtasd el magad, asszonyom! Ez azért tűzás!

VALASZTOTT ÉRSEK Kérem, egy anyával így ne beszéljen!

ERZSÉBET (Izabellának) No, pont te hiányoztál, hogy beleszólj!

IZABELLA Nem tűröm ezt a hangot!

VÁLASZTOTT ÉRSEK Kérem, egy édesanyáról van szó!

ERZSÉBET (Izabellának) Még jó, hogy hangod van, de másod sincs, se melled, se farod, de talán még méhed se! Macskafaló!

A két olasz --- kardmarkolatra téve kezét — egy-szerre előrelép

IZABELLA (Lászlóhoz, anyja ellen) Lám, ök... (Vagyis az olaszok) ... legalább hajlandók megvédeni!

LÁSZLÓ (nagyon halkán kezdi, mégis mindenki el-csöndesül) Jákó fia András az udvari tanácskozáson megütött egyszer... (Elismétli hangosabban is) Jákó fia András az udvari tanácskozáson megütött egy-szer... igaz, még gyerek voltam. Akkor száműzték őt ezért. De nem ajánlom, hogy még egyszer meg-próbálja bárki is!

NÁDOR (a mellette álló Miklósra, a király testőrére pilantva) Kegyes úr... az indulat ragadott el. Ha ilyen ítéleteket hozunk, az ország színe-virága veszik!

IZABELLA Szép kis színe-virága, mondhatom. És arra nem gondol, hogy az adorzáni vár az uramé?

LÁSZLÓ (Izabellának) Remélem, e szívbéli nemes urakkal mihamarabb délre utazol, s az országglásba nem szólsz bele. (Körbetekint) E példa legyen emlékezetes mindenkinek. Vagy rend lesz végre ebben az országban, vagy a feje tetejére áll minden, de akkor én leszek az első, aki fejre áll. Van valakinek ellenvetése? Nincs. Helyes. (A Nádorhoz) Állj félre az utamból.

Nádor félreáll

MIKLÓS Utat a királynak!

LÁSZLÓ (megáll) Vigyétek hírét, hogy nemcsak idegen földön, Morvamezőnél győzedelmeskedtünk, ha-nem idehaza is, van hát végre a magyaroknak királya, és nem gyerek ül a trónon többé. (Elindul ismét; utat nyitnak neki önként)

MIKLÓS Utat a királynak! Utat!

LÁSZLÓ (halad kifelé a testőr nyomában, de hirtelen megáll, és enged, hogy mindenki más elhaladjon mellette, kifelé. Akkor hátrafordul; már egyedül van. Futni kezd az ellenkező irányba. Kiált) Edua! Edua! Láttad?

ÉDUA (a másik irányból boldogan szalad László felé) Hogyne láttam volna! Nagyszerű volt! (Megölelik egymást, pörögnek)

LÁSZLÓ (nevetve, boldogan, büszkén) Sikerült! Igen! Csodálkozom, de ... sikerült!

ÉDUA Mondtam, hogy sikerülni fog! *Leállnak,*
de nem engedik el egymás kezét

Féltél?

LÁSZLÓ Nem nagyon. Jól mondtad... vér kell ezek-nek. Másból nem értenek. És... De hiszen láttad! Nem akartak hinni a szemüknek! Utat se akartak nyitni nekem! És mégis, úgy mentem át köztük, mint Jézus Krisztus.

ÉDUA Boldog vagy?

LÁSZLÓ Ezt ígérted, nem?

ÉDUA Gergőre meg ne gondolj.

LÁSZLÓ Nem, nem gondolok. (Kis szünet után) Menynyivel lehetett idősebb nálam? És?

ÉDUA És... vége.

LÁSZLÓ Nem is értem, hogyan tudta leszűrni Miklós őt oly sebesen. (A színpad elején leülnek)

ÉDUA Erről híres!

LÁSZLÓ Megint olyan érzés van a számban, mintha valami édeset ettem volna. Valami szétomlott a számban, méz vagy jó gyümölcs. Morvamezőn éreztem ezt először. (Körülnéz) A lelke még itt van?

ÉDUA Kinek?

LÁSZLÓ Ennek a Gergőnek.

ÉDUA (magához vonja László fejét) A szél majd el-viszi. Tudod, mondtam már, hogy a levegőt tisztító széllel mindenképpen össze kell barátkoznod, mert a világ ugyan őt elemből áll, igaz, de a legfőbb köztük mégis a levegő.

LÁSZLÓ Tudom. És a levegő mozgása szüli a szelet, és a szél meg a lég küzdése a tüzet, ennek vissza-vonulta a nedvességet vagy a vizet... és az ő össze-vegyülésükből ered az anyag.

ÉDUA Pontosan!

LÁSZLÓ Kívülről fújom, te pogány!

ÉDUA No, és az anyag? Mi lett az anyagból? LÁSZLÓ A tűz hősege által ... belőle lett a föld. ÉDUA A Szélanya pedig ...

LÁSZLÓ A Szélanya pedig, vagyis a Légtündér, a Kékhegység ormán lakik, kék ruhában ülve, számtalan kapuval bíró kék háza előtt, melyeken fiai ki-és bejárnak, és hozzák-viszik a titkokat.

ÉDUA Így viszik el hozzá a mi titkunkat is ... LÁSZLÓ ...így viszik el hozzá, hogy szeretlek, és hogy királynét csinálók belőled!

ÉDUA Bolond!

LÁSZLÓ De bizony, Edua, kunok csodája!

ÉDUA (kis szünet után, kissé fanyarul) Ó, ő, ezek csak szavak, és ezeket ugyanúgy elviszi a szél... talán oda, ahová Gergőt, az alsó világba.

LÁSZLÓ (elkomorodik. Feláll) Az ilyesmivel nem jó játszani. Ne említsd őt!

ÉDUA Ha tudni akarod... velem nem jó játszani. LÁSZLÓ Miért mondd ezt?

ÉDUA Azt hiszed, nem tudom? Megjön térítőútjáról

Fülöp úr, aki a katonáival úgy keresztelte népemet, míg negyvenezer lovasunk veled odavolt, hogy öregget, fiatal belenyomatott a folyóba.

LÁSZLÓ Ez nem a te dolgod!

ÉDUA Csak azért mondom, mert... eltűröd. Hagyod. LÁSZLÓ A ti érdeketek is, nem?

ÉDUA Csakhogy te ugyanilyen engedékeny leszel, ha

Fülöp úr azt óhajtja majd... márpedig miért ne óhajtana? Hogy végre összefeküdj Izabellával. LÁSZLÓ

Erről nem is akarok hallani!

ÉDUA Miért? Gyűlölöd őt? Vagy utálod?

LÁSZLÓ A kettő nem ugyanaz.

ÉDUA Ha gyűlölöd, akkor egyszer szeretted. LÁSZLÓ Hogyan kérdezhetsz ilyet éppen te, aki engem a szerelemben bevezettél?

ÉDUA Én a szolgálód vagyok, nem a feleséged. És tudom, a sors mit osztott ki rám.

LÁSZLÓ Én viszont megváltoztathatom ezt a sorsot, azért vagyok király.

ÉDUA Azért vagy király, hogy egy házat képviselj, és az utódok nemzése végett engedelmesen összefeküdj és elhálj végre a ványadt Izabellával. És mihelyt meglesz az örökös, el is felejtess engem, sőt, meg-lehet, még el is tétetsz láb alól!

LÁSZLÓ Soha!

ÉDUA Majd meglátod. Erre kényesek a magyar urak. LÁSZLÓ Ez amolyan kun beszéd ...!

ÉDUA Szegény király, minden királyok közt a legszegényebb ... Izabella bizony eldönti majd a mi sorsunkat, de talán még a kunokét is!

LÁSZLÓ Ne félj, nem hagyom megfosztani magamat negyvenezer jó lovastól.

ÉDUA És ennek az a biztosítéka, hogy hercegeinket az udvarban őrzik?

LÁSZLÓ Hagyj békén ezzel, legalább te!

ÉDUA Jó, rendben van, egy kis nép jusson akármilyen sorsra, azzal nem törődünk, csak kovályogjon szegény, hontalan ... arrafelé vissza már nem mehet, errefelé előre csupa kővárak, ez a kis nép halálra van ítélve tehát, ha meg nem alkuszik, meg nem keresztelkedik, ettől viszont eltűnik majd a lelke... de hát nem az én dolgom, igazad van. Csak ne felejtse el, hogy a te emibereid ők mégis, mert benned látják oltalmukat, és hogy legalább a tisztességüket véded majd... és ragaszkodnak hozzád, mint a kutyák, még ha rugdosod is őket, és ők hisz-nek még a Szélanyában vagy Légtündérben, akár-hányszor is öntenek vizet a fejükre, és akár-hányszor szeretnék is, hogy imádjanak egy embert, akire tüskés koszorút tettek, és ő hagyta. De jó, nem be-szélek erről, soha többé nem fogok beszélni, inkább ölelj meg, sőt, ha úgy akarod, idehívom a barát-nőimet is, szereted, ha simogatnak, amíg engem ölelsz. (Feláll, tapsol) Mandula! Kupcsecs!

Kétoldalról két szép kun lány szalad be, varkocsba font hajjal, pendelyben, mosolyogva. Letérdelnek László két oldalán

Akarod? Ahogy szoktuk?

LÁSZLÓ Elment a kedvem.

ÉDUA Legalább a kezedet add ide! Az ujjadat! (Fel-emeli László egyik kezét, és annak ujját beveszi a szájába. Mandula és Kupcsecs felvisit)

FÜLÖP (a hirtelen kívülágosodott színen felül megjelenik főpapi ruhában, pástorbottal) László király! Fiam!

László zavartan elfordul a lányoktól

(Elindul lefelé) Ezt kell találnom? (A lányokhoz) Menjetez innen!

LÁSZLÓ (rekedten) Nem jelezted előre érkezésedet!

FÜLÖP Mert nem tudjátok sem a napot, sem az órát. (Miklóshoz, aki – úgy látszik – végig bent volt a sötétben) Eridj te is!

LÁSZLÓ Te itt voltál? Az előbb is?

MIKLÓS Én azt a parancsot kaptam, hogy az árnyékok

legyek.

LÁSZLÓ Jó, jó... (Magyarázólag Fülöphöz) ... ő a személyi testőröm ... (Miklósnak) ... de most csak-ugyan menj ki.

Miklós vonakodva kimegy

FÜLÖP És e perszónák is!

LÁSZLÓ Persze. (Csókot nyom mindhárom lány homlokára)

FÜLÖP (közben, mint aki rontást úz el, mutató- és kisujjával többször a lányok felé bökö) Apage, Szatanasz, Isten nevében!

LÁSZLÓ Eridjetez, lányok, mert a szentatya fél a női csáberótól.

A lányok nevetve kimennek

FÜLÖP Micsoda hang ez?

LÁSZLÓ Fülöp úr, a zavaré. Mert tartok tőled, csupa arany van rajtad, és a kezekben aranybot, a végén még ráütsz vele a fejemre.

FÜLÖP Ne mondj engem úrnak. Végy, mintha apád lennék.

LÁSZLÓ Érdekes, mindenki az apám akar lenni.

FÜLÖP De én, a szentségnél fogva, az is vagyok. Ne láss tehát ellenséget bennem, és főképp ne félj a hatalomtól, ami a kezemben van, mert az a tiéd is, a Szentlélek nevében. (Leteszi a pástorbót, püspöksüveget) Beszéljünk hát mint egyazon ügy két szolgálja.

LÁSZLÓ Így meg fogsz fázni!

FÜLÖP Hát ez nem Itália, annyi bizonyos!

LÁSZLÓ Csak Nápolyt ne hozd elő!

FÜLÖP Szentatyám ...

LÁSZLÓ Csak Nápolyt ne hozd elő, szentatyám. FÜLÖP *(nevet)* Soha nem voltam Nápolyban. Én fermói vagyok. És nincs magyarázat rá, csak a magasságos istennél, miért éppen engem választott ki a Pápa úr erre a feladatra.

LÁSZLÓ Visszamegy hát?

FÜLÖP Azt se tudtam eddig, merre van Hungária. A mi térképeinken erre a tájra az van írva: Hik leónész. Vagyis, ezen a tájon csak oroszlanok. LÁSZLÓ Azt kérdem, most már indulsz vissza hát?

FÜLÖP Dolgom végeztével, természetesen. Bár, lehet, a lengyeleknél is rendet kell csinálnom. És itt is ... mennyi baj még! Micsoda zürzavar!

LÁSZLÓ Akárcsak nálatok.

FÜLÖP Hát, Fermo meg Nápoly, az csakugyan két világ. Itália tulajdonképpen nem is más, mint csupa-csupa külön kis világ. Jelzem, sokat nem különböztök ti sem. Legföljebb, hogy nálunk nincsenek pogányok.

LÁSZLÓ Már mind megkeresztelted őket, szentatyám, pogányról tehát ne beszéljünk.

FÜLÖP Igen, a kereszténység szentsége mindenkit elér, akár akarja, akár nem... de nem kötelességünk-e, hogy mindig és mindenütt ellene mondjunk a Sátánnak? Amúgy pedig... nagyon is jól tudom, hogy az aktus nem elég. Hogy még nincs azzal el-intézve semmi, ha fejükre hintettük a szenteltvizet, mert azt kell nekünk megváltoztatni ... *(A fejét mutatja)* ... ami itt benne van!

LÁSZLÓ Miért olyan fontos ez az egész?

FÜLÖP Micsoda?

LÁSZLÓ Hát ez... a kunokkal.

FÜLÖP Mert más nézetük van a világról, azért.

LÁSZLÓ Remek lovasok. Nekem ennyi elég.

FÜLÖP Katonát mindig lehet találni, de nem ez a legfontosabb, hanem a szívük. *(Ráteszi kezét László vállára)* És ez vonatkozik rád is. Mert mi van nálad ott belül? Úgy szölok hozzád, mintha csakugyan apád volnék. Mi van a te lelkedben? Csupa bánat és fájdalom. Téged megsértett a világ, nem vett komolyan eddig, és ezen nem kell csodálkozni, mert ez nem az igazi világ, ez csak a siralom völgye ... és nehéz sors jutott neked, belátom. De miért kell kapálózni a sors ellen? Elrendeltetett! Szeszélyeskedsz? Inkább sírnál. De tudsz te sírni egyáltalán?

LÁSZLÓ Nevetni tudok.

FÜLÖP Azt a kecske is tud. *(Kis szünet után)* Oktalan állat vagy, és önféjű, gyermekem. Vért és mocskot látsz magad körül, s azt hiszed, vér és mocskok illik hozzád is. Jacopone da Todi, akiről nyilván nem hallottál, pedig egy szép himnusz költője a keresztfánál álló Istenanyáról, nemrég vezeklésül meztelenül ment ki a főtérrre, és meghempergett liba-tollban. Ez amolyan franciskánus túlzás. De te ilyet nem csinálhatsz! Te király vagy! És az, mint Szent Ágoston hippói püspök annak idején már megírta, akkor boldog, ha mindent Isten tiszteletnek t2-jesztésére, az ő fenségének rendel alá, aki a megtorlásban késedelmes, és bizony, nem ütteti le a fejét minden megtévedtnek ... és könnyen megbocsát ... aki a kegyelmet nem azért gyakorolja, hogy a gonoszság büntetlen maradjon, hanem mert a javulásban bizik.

LÁSZLÓ Most Gergőre célozol?

FÜLÖP A jó királyt kegyesnek mondjuk. És a jó király annál tisztább az élvezetekben, minél szabadosabb lehetne. Aki nem hiú dicsőségvágyból cselekszik, aki jobban szeret saját alantas vágyainak parancsolni, mint a nemzeteknek. Ahogy tették is szent őseid.

LÁSZLÓ *(nevet)* Dicsőségvágy ... ez aztán nincs ben-nem!

FÜLÖP És az önfegyelmzés?

LÁSZLÓ Mutass egyvalakit, aki példám lehetne. FÜLÖP *(a kőkeresztre)* Mutathatok. Őt. Minden keresztény király példaképét.

LÁSZLÓ Te is ... megnyomod a „keresztény” szót ...

FÜLÖP Mert újból őseidre akarok utalni veled. S ki-váltképp Szent Lászlóra, az Úr lovagjára, akitől a neved is nyerted.

LÁSZLÓ No, annak úgyszintén volt valami kalandja egy kun lánnyal!

FÜLÖP *(kezdi elhagyni a türelem szent erénye)* Már megint a romlott ifjút játszod itt nekem? Egyéb-ként, ha már szóba hoztad, megütközéssel látjuk paráználkodásodat a kun Éduával, kivált és legfőképp, mert miatta elhanyagolod szent kötelességedet.

LÁSZLÓ Vártam már, mikor térsz a lényegre.

FÜLÖP Mert így elhanyagolod az utód biztosítását. Nekünk az Árpád-ház, István óta, a legfőbb szövetségeseink a másik Róma elleni párharcban. Nem fogjuk túrni, hogy most egy szeszélyes fiatalember-nél e háznak magva szakadjon.

LÁSZLÓ Nem fogjuk túrni ... ? !

FÜLÖP Se mi, se a magyar urak, akiknél Gergő esete óta nagyon megromlott a helyzeted, gyermekem!

Katonák sietnek be

LÁSZLÓ *(körülnéz)* Ezért küldted el a testőrömet? Ó, de ravasz vagy! Ó, de aljas!

FÜLÖP Ne a katonákra figyelj, hanem énrám. Nekem nincs fegyveres erőm. De van a lelkek fölött. *(Előrenyújtja gyűrűs kezét, felfelé fordítja tenyerét)* És ennek ,a kulcsa itt van!

LÁSZLÓ Nem látom!

FÜLÖP Azért van ott! *(Visszafordítja a tenyerét)* Megcsókolod Péter gyűrűjét. Magadhoz fogadod Izabellát. És életben maradsz!

LÁSZLÓ *(elborzadva)* Különben megöltök?!

FÜLÖP Nem én. Mondom, hogy nincsen fegyverem. De különben ... legvilkoltatásodat megakadályozni nem tudom.

LÁSZLÓ Mire készültök hát?

FÜLÖP Egy szál testőrrel amúgy se sokra jutottál volna... És nem hihetünk neked, amíg a magyar királyi ház természetes folytatását biztosítani hűzödozol. *(Tónust vált)* Édes fiam... minek egy-két ágycskája vagy, és ha elsárgulsz, letörtetel. Ráadásul még ki is átkozlak. Nem kerülhetsz megszentelt földre.

LÁSZLÓ A gyönyörök ... mit tudsz te róluk? FÜLÖP Nem sokat. De a történelemtől igen. LÁSZLÓ *(némi tőprengés után)* Rendben van... meg-

alázodom. De mit kapok érte cserébe?

FÜLÖP Ez jellegzetesen pogány beszéd. Először is ... megcsókolod. *(Odatartja a gyűrűt)*

LÁSZLÓ *(könnyedén megcsókolja a gyűrűt)* Ez eddig nem sok!

FÜLÖP És ezáltal, hogy megcsókolod ... bűnbocsánatot nyersz. *(Gyors kis áldást ad rá)* Valamint el-nyered a fejedet. Mert ezek, fiam... *(A katonákra mutat)*... nem tétovázznak. Egy óriás fa ágacskája vagy, és ha elsárgulsz, letörtetel. Ráadásul még ki is átkozlak. Nem kerülhetsz megszentelt földre.

LÁSZLÓ Várj egy kicsit ! *(Idegesen tesz néhány lépést)* Mit ér az, ha valamit csak erőszakra csinállok? Ki a hatalmasabb annál, amit magam szeretnék vagy akarok ? Te álszentségre késztesz, Fülöp atya! Te itt belül ölnél meg, Fülöp atya! *(Szája elé kapja a kezét, megáll, úgy mered Fülöpre)* Te Krisztus nevében .szólasz?

FÜLÖP A kunok vakhite, ha jól tájékoztattak, azt véli, hogy ha valaki meghal, a lelkét elfújja a szél, vagy a Szélanya, vagy hogyan is hívják azt a nős-tényt... a lelkét elfújja bizony az alsó világba. És hogy csak annak lehet igaza, aki él. Jól mondom? LÁSZLÓ Jól mondog.

FÜLÖP Akkor gondolkozz kunul, a cél érdekében tulajdonképpen mindegy. A lényeg, hogy engedelmessédj. Mit adok cserébe, kérde? Lehetőséget adok, hogy betölthessd küldetésedet.

LÁSZLÓ Az én küldetésem, mert erre koronáztak, hogy az országot minden külső és belső veszedelemtől megvédjem. A határokat megtartsam. Morvamezőnél elkezdtem, itt folytatom.

FÜLÖP Határok? Fikció! Vannak magasabb érdekek. Egyetemes érdekek. És azokhoz képest bizony te porszem vagy. *(Visszateszi fejére a püspöksüveget)*

Segítsd meg, Uram, e tévelygő lelket, és áldd meg a frigyét gyümölcseivel. *(Int a katonáknak: egy óriási ágat tolnak be)*
LÁSZLÓ *(majdnem sírva)* Tudod te, mire kényszerítesz most?
FÜLÖP Jusstum dedukszit Dominusz per viasz rektasz.
(Oldalra) Gyertek már!

Az ágy mögött bejön a Nádor és a Tárnokmester mindegyik kezében kard

LÁSZLÓ Ha csakugyan az apám volnál... adnál ilyen tanácsot? És így?

FÜLÖP Ámavit eum Dominusz, et ornávit eum . . . sztolám glórié induit eum, et ad partász koronávit eum. *(Ráténné kezét László fejére, de az elhátrál onnan)* Konzummátum eszt. Szeretnének látni, mire jutsz. S a lábád nem teheted ki innen, amíg arra kedves leányunk engedélyt nem ad. Bár... *(a Nádor felé)* ... ez már a világi hatalmak dolga.

Isabella fehér ruhában belép

Jer, gyermekem, és térdelej urad elébe. Oldd meg saruját, és üzd el keserűségét, áldja meg egyesüléseket az Úr. *(Megint kioszt néhány gyors, rutinos áldást, majd felveszi a pástortbotot. Nádornak)* A többi már a ti dolgotok, az erőszakba én nem szállok bele.

IZABELLA Minden a kívánatod szerint lesz majd, szentatyám, erőszakról itt szó sincs, erőszakot tesz rajta majd a természet, Nápolyban mi ismerjük a test törvényeit.

LÁSZLÓ És a katonák is végig bent maradnak? NÁDOR *(ünnepélyesen)* Bezáratunk, király úr, a szent-egyház egyetértésével, Magyarország javára, mindannyiunk s kivált Isabella királyné üdvére.

TÁRNOKMESTER Étélben, italban persze nem lesz hiány.

Kupákat, edényeket, asztalt hoznak be. Nagy bíbor lepedőt

Csak kopogj az ajtón, ha bármiben hiányod van. Naponta kétszer meg amúgy is bejön majd az udvari lelkész.

LÁSZLÓ És minek jön be az udvari lelkész? NÁDOR De addig innen bizony nem mozdulsz, akár

hetek, akár hónapok kellene hozzá... Isten engem úgy segéljen!

FÜLÖP Durva ember, Isten nevét hiába ne vedyed! NÁDOR Már megbocsáss, szentatyám, de előnt a mé-

reg... aki az itélkezésben kemény, legyen kemény más dolgokban is!

TÁRNOKMESTER *(Lászlóhoz)* Van valami külön óhajod, nagyúr?

LÁSZLÓ Mi van Miklóssal?

TARNOKMESTER Él.

LÁSZLÓ Akkor állítsátok oda ki, az ajtó elé, újból, mint testőrömet.

TÁRNOKMESTER Ót... is! Erről lehet szó.

LÁSZLÓ Akkor legyen szó erről. *(Fülöphöz)* Benn akarsz maradni az ágyasházban, hogy mindent közélről láss, vagy távozol, szentatyám?

FÜLÖP Legyen hozzád irtalmas az Úr, és csillapítsa háborgó elmédet. *(Kimegy, akár a többiek)*

IZABELLA *(hogy magukra maradtak, egy ideig még tovább nézi Lászlót, némán, majd lassan kinyújtja érte mindkét karját)* Gyere! Gyere hát ide, édes úr! Nem vagy szomjas?

LÁSZLÓ *(anélkül, hogy egy lépést is tenne)* De igen. IZABELLA Nagyon meleg volt most éjjel is, nálunk. LÁSZLÓ Nálunk?

IZABELLA Nem tudod, mert az én szobámban soha nem jártál, hogy az ablakon itt bizony csak hal-hólyag van. Odaszögezve. Nápolyban bizony ki tudjuk tárnai az ablakot, legalábbis éjjelre. Reggel aztán gyorsan becsukni, befüggönyözni ... ez a titka, hogy a lég friss maradjon. No, meg... persze... az ólom-üveg. *(Tölt az egyik kupába)*

LÁSZLÓ És most arról fogunk itt kettesben beszélgetni, hogy milyen a szellőzés nálatok? *(A a asztalhoz lép, felemeli az egyik kupát)*

IZABELLA Ne abból! Ezt!

LÁSZLÓ *(leteszi)* Mert abban van a bájital, igaz? IZABELLA Bájital?! Aranyvíz! Mert aranypénz van felizzítva és beletartva a borba.

LÁSZLÓ *(felemeli a jelzett kupát, szagolgatja)* Hány-féle mesterkedést tudsz?

IZABELLA Ó, nem sokat, sajnos. Éngem keresztényi módra neveltek, s erre büszke is vagyok. A vajakosság meg pogány dolog. De azt tudom például, hogy a borba gyöngyöt kell ejteni, ha azt akarjuk, a rontást és a mérgezéseket kivédje. Ezen kívül... általa... a látásunk is tisztul, valamint a fogunk. Csupáncsak a gyémánt nem foszlik szét a borban! *(Váratlanul hangot vált)* Mondd, mivel étetted meg az a kun szuka?

László iszik a borból

Nem árt még italunkba egy-két picinyke rubin, hogy elűzze a lidércet, már akinek van. Valamint néhány fűszer. Madártojás. Mandragóra.

LÁSZLÓ Micsoda?

IZABELLA Ha leülsz az ágyra, megmondom.

László leül az ágy szélére

Tehát... a mandragóra ... nos, varázsgyökér. Olyan formája van, mint az embernek... *(Felnevet)* ... meg a férfitagnak, azt mondják... Van abban is. *(A kupára mutat)* A két olasz hozta. Tüstént érezni fogod hatását, mihelyt szétárad. *(Közelebb ül)* Nézd, mifelénk ki van fejlődve ez a művészet, mert... meglehet, a nagy meleg miatt... igencsak szükség van az erő serkentésére. *(Kis szünet után)* Érzel már valamit?

LÁSZLÓ Nem. Semmit nem érzek. Legfeljebb undort.

Bezártak ide, mint egy taknyos gyereket.

IZABELLA Fülöp úrnak igaza van, ideje már férfivá lenned. A pör csak megerősítette ebben. De mikor férfi igazán a férfi? *(Nem kap választ)* És ha magadra akarod vállalni a tisztségedet, ahogy nyilatkoztad is, mindenféle tisztséget föl kell vállalnod, világos? *(Még közelebb ül, megfogja László kezét)* Végre igazán kettesben vagyunk. Sokszor álmodzartam erről. Egy nő és egy férfi... legyen kettesben, amíg csak nincs jele, hogy nászunk megfogant. Anyukám sokat beszélt nekem erről.

LÁSZLÓ *(felugrik)* No nem ... ! Ezt nem !

IZABELLA *(továbbra is kedvesen)* Gyere vissza!

László visszaül

Mondd, mibe kerül ez neked? Mert nekem nagyon sokba. Mert, ha nincs utód, a törvények szerint a trónról bizony hazamehetek!

LÁSZLÓ Szegénykém... tulajdonképpen szánlak egy kicsit.

IZABELLA És nem tudnál szeretni is egy kicsit? Már bánom, hogy kérdeztelek arról a kun lányról. Igazából nem zavar. *(Hangszíne persze mást mond)* Senki sem zavar... érted... ami a természet szerint van. De... már családom jogán is megkövetelem, ami az enyém. Amire annak idején a mi részünkről De Curbano báró és a cassinói bencés kolostor apátja szerződést kötött veletek. És meglátod, menni fog minden, mert ha egy férfiember annyi időre van összezárva egy nővel, hogy a természete tovább túrtörtetni magát nem képes, akkor minden megoldódik!

LÁSZLÓ Nincs a történelemben még egy király, akivel ezt merték volna megtenni.

IZABELLA Miért? Nem tetszem talán? Vagy valami baj van velem?

LÁSZLÓ Nem érted te ezt ...

IZABELLA Vagy valami baj van ... veled?!

LÁSZLÓ *(megint felugrik)* Eh, meddig kell még nekem ezeket a butaságokat hallgatni?

Odakinn valami zene szólal meg; sip, tambura meg lant

Ez mi?

IZABELLA Apám küldte a zenekart, mert errefelé se a hat, se a tizennégy húrú lant nem ismeretes.

A fuvola se. És ezentúl minden étkezéskor meg fog szólalni a zenekar, hogy jobb kedved legyen.

Egy étekhordó katona és Muthmer lép be

Amúgy is ... mondtad ... szomjas vagy. Én meg folyton éhes.

A katona az asztalkára rakodik. Muthmer az étket áldja meg

LÁSZLÓ Muthmer! Mi újság odakint?

Muthmer jelzi, hogy nem szólhat

Nem beszélhetnek?

IZABELLA Nem.

Muthmer, olyan kétségbeesett arccal, mint akinek a foga fáj, valamint a katona kimegy

Tudod, így üzenetet se lehet kivinni. Muthmert meg köti a papi fegyelem. Egyébként ... az áldására mindenképpen szükség van, mert nursziai Szent Benedek... és Nursziában, ami ma Norcsa, nagyszerű kolbászt készítenek ... szóval nursziai Szent Benedek egyszer kigyót talált az italában. De szerencsére ivás előtt megáldotta, mert gyanítá, hogy mérge van benne. És a mérge tüstént kigyóvá változott!

LÁSZLÓ És mi lett vele?

IZABELLA Benedekkel?

LÁSZLÓ Nem! A kigyóval.

IZABELLA Elmászott vagy ilyesmi, mit tudom én! *(Enni kezd)* A magam részéről egyébként nem találok különösebben megalázónak ezt a helyzetet. Vég-re is, azzal vagyok együtt, akiért mindig imádkozom. *(Megáll az evésben)* Még mindig nem érzel semmit?

LÁSZLÓ Miért, mit kellene éreznem?

IZABELLA Jó. Még semmi. *(Tovább eszik, nyújt valamit Lászlónak is, de az csak tartja, szerencsétlenül)* De hatni fog, bizonyosan!

LÁSZLÓ Apád küldte a varázsfüveket is?

IZABELLA Tudom én, hogy a férfi a mi urunk és parancsolónk, és hogy a kedvét kell keresni. És ki-vált akkor, ha elvették erejét az ágyasok. De meg is lehet rontva egy férfi. Valamelyik macája meg-köti. Vagy ráköpődös például, és verset mond, sátáni parancsra. Kivált a pogányok értenek ehhez.

LÁSZLÓ Megint kezdod?

IZABELLA A, csak úgy mondom. De az egyházi szakértők szerint ez lehet a dolgok mélyén. *(Leteszi, amit eszik, mint aki fontos titkot közöl)* Ők ugyan-is... a kunok ... azt szeretnék, ha Árpád háza utóddal többé nem bírna. Ezt akarják elérni, általad. És minden praktikát kipróbálnak ezért, vaskatlanban lóhúst főznek, boszorkányi tudománnyal kantárt dobnak rád, míg kimerülten alszol, és zsírral kennek, ezáltal termékenységedtől megfosztanak, ám keresztet vetni egyik sem mer, és a Miatyánkból kihagyja, hogy „szabadíts meg a gonosztól”, mert a keresztjel által, mint ördögös, mindegyik eltűnne! *(Keresztet vet, jelentőséggel)* Én viszont, látod, testestül lelkestül egyházunké vagyok, és nincsen rajtam bélyege még a hónom alatt sem a tobzódásnak. *(Más hangon)* Meddig fogsz még fel s alá bolyongani?

LÁSZLÓ De hogyan fogna rajtam a rontásuk, ha félig magam is kun vagyok?

IZABELLA Én az Árpádok nemes nagy családjából mentem valakihez, és nem akármilyen kutyafejűhöz!

LÁSZLÓ *(felborítja az asztalkát)* Kutyafejű?! Itt a kutyafejem ... !

IZABELLA Ne, ne... ez csak tréfa!

LÁSZLÓ Az egész egy nagy tréfa, egy halálos nagy tréfa, érted? *(Higgadtan)* Ne félj, nem foglak megütni!

IZABELLA Csak üss, ha úgy kívánod, legalább végre kívánsz valamit! *(Kis szünet után, reménykedve)* Ez már az ital hatása lehet!

LÁSZLÓ Te szerencsétlen, aki kotyvalékkal akarod el-venni az eszemet... te buta és szerencsétlen ... tudod, hány csapdát kerültek ki az én őseim? Tudod, mi vér és fájdalom és kín és borzalom gyűlt össze

a történetünkben? Ha tudnád, sírnál most, te nápolyi lotyó, és zokognál és korbáccsal ütnéd magad, nehogy befogadd a magját egyetlen Árpád-nak is!

IZABELLA *(elébe rogy)* Most megölsz?

LÁSZLÓ Vazulnak, akit István, az első király választott ki négy herceg közül az utódlásra, forró olmot öntöttek a fülébe, miután megvakították. Maga István ösapám, a szent, úgylehet megbénult. Imre fia pedig hat nappal annak előtte, hogy átvette volna tőle a koronát, vadkan által öletett meg. Folytassam?

IZABELLA Én rád vagyok kíváncsi!

LÁSZLÓ *(könyörtelenül tovább mondja)* Péternek el-vették a szeme világát. Aba Sámuel a Mátra alján ölték meg ... s bármilyen furcsa, néhány év múlva testét kiásván, szemhéját épnek, sebeit pedig gyógyultnak látták ...

IZABELLA Az Isten áldjon meg, miért kell nekem ezeket hallanom?

LÁSZLÓ Első András királyt, aki nehezen ült a nyeregben, a testén átszáguldó paripák tapodták össze. Első Béla alatt összedől a trónszék, abba halt bele. Egyik veje, Lambert ..

IZABELLA *(befogja a fülét)* Szánj meg engem, Isten!

LÁSZLÓ *(miközben elveszi Izabella kezét)* Egyik veje, Lambert, összekülönbözött a tanácsban testvéreivel, mire azt a székét, amelyen ült, olyan erővel vágta a fejéhez, hogy agyveleje azonnal kilocsant. És még van tovább !

IZABELLA Nem! Ne!

LÁSZLÓ Kálmán király előbb kitolatta a szemét Ál-mos fivérének meg Bélának, aki unokaöccse volt, majd behalt fülbetegségébe. És tessék, nekem gyakran fáj a fülem. Ifjabb fia, Borisz, egy görögök szolgálatában álló kun kezétől halt meg. Ki szava-tolja, hogy nem így lesz velem is? Borisz fiát

szont megmérgezték. Béláról, aki így, vakon is király lett aztán, már szó esett. Egyébként öt éves korában ragadták el anyjától, ahogy engem apámtól, és akkor vakították meg, úgy csukták be a dömösi zárdába, ahová nagybátyja ráadásul odaküldött valakit, hogy kikeréltesse. Am ezt a szerzetesek meg-akadályozták. Így csoda, hogy még élünk, és az Ár-pád-ház nem halt ki. Negyedik Istvánról tudjuk: saját orvosa vágta meg az erét, hogy abba mérget hintsen. Gertrúd királynét, aki Második András felesége volt, olyan gyanú alapján ölték meg, mi-szerint Bánk nádor szép nejének megrontásához köze volt. Mondjam még?

Izabella előtte görnyed, nem válaszol

Jó, mondom. Ez az András egyébként, a Második, nyugtalan ember lévén elhajózott Ciprusra, onnan a Szentföldre, ahol valaki méreggel kínálta, de áldott emlékezetű ősem óvatos volt, csak egy kortyot ivott, de ettől függetlenül is folyton veszélybe került, egy tengeri viharnál majdnem odalett, úgy döntött hát, hogy ... másodszor is megözvegyülven ... bűnbánó zarándoklatot tesz Rómába. Mármost... ahogy lóháton innen Budáról városról városra az itáliai Esztebe érkezett, megpillant egy csodaszép lányt. András bácsi igazán egy az én fajtából. Beatrice huszonhárom éves volt akkor, de még hajadon, mivel valami nagyobb kérére várt abban a kisvárosban, és belovagol akkor az én dédapám, fényes kísérettel, gondolhatod. Nagy ünnepség, meg ami kell, ő a magyar király... és ki töltögeti a poharakat? Bizony, a szépséges Beatrice. Megjegyzem, már hatvanéves volt a dédpapa, le is mondott mind-járt a hozományról, mindenről, csak hogy a lányt az ágyába vigye... és tizenhat hónappal később behalt a boldogságba. *(Megáll egy kicsit, nézi a né-ma, elborzadt Izabellát)* Bánom már, hogy lotyónak mondtalak. Bárcsak az volnál!

IZABELLA *(felemeli könnyes arcát, néz Lászlóra, akár egy kutya)* Mégiscsak ölj meg inkább. Már látom, hogy a mi kettőnk dolgából nem lesz semmi.

LÁSZLÓ Bele lehet örülni, igaz? És tudd meg azt is, hogy nagyapám, aki Negyedik Béla néven követte

András bácsit a trónon, azt gondolta, mivel a nászból gyerek nem származott, Beatrice királynénak, ősi szokás szerint, rögtön el kell hagynia az országot ... mire az özvegy kijelentette, hogy áldott állapotban van, majd férfiruhába öltözve megszökött, és Németországban egyszer csak fiút szült, többféle szóbeszéd van, kitől. S egy kosárkában maga elé tartva magzatát, lóháton mindenestre visszament Itáliába, hogy atyai jó barátjánál pihenjen meg, Veronában. Am akkor a várost annyira felbolygatta éppen a Montecchi meg Capuletti pártok viszálya, hogy menekülni volt kénytelen, s végül Velencében kötött ki, maga és fia érdekének védelmével a köztársaságot bízva meg. És ennek a fiúnak a származékát, az előtörténetre célozva, most úgy hívják, hogy Utószülött vagy Velencei András, akit az Ár-pád-ház tagjának mi nem ismerünk el persze, de a ravasz Habsburgi Rudolffék állítólag mégis előcsalták, hogy alkalmasint felhasználják ellenem. Amenynyiben ... nos, amennyiben én idő előtt meghalok. *(Felsegíti Izabellát, két kezével maga elé tartja, nézi)* Izabella, szegény hügcskám, ez egy szörnyű történet... igazán van erőd hozzá, hogy folytasd?

Izabella, kis szünet után, többször is nemet int a fejével

Ugye, nem? Pedig ez egy szörnyű és gyönyörűes történet, mert a miénk! Mert Magyarország áll! *(Hirtelen lehiggad)* Ha akarsz a homlokodra egy csókot, adhatok. Aztán imádkozhatsz, vagy mit tudom én, mit szoktál csinálni elalvás előtt. De aludjunk mielőbb. *(Közben odavezette az ágyhoz, és gyengéden homlokon csókolta)*

IZABELLA *(leül)* És te?

LÁSZLÓ Az én szememre nehezen jön álom. Egy kicsit még nézni fogom a csillagokat.

Vége az első résznek

MÁSODIK RÉSZ

Ugyanaz a szín, mint az első részben. Amikor kivilágosodik, már szól a zene. Izabella az ágy szélén ül. László az ágyban alszik

NÁDOR *(Muthmer és az étekhordó katona nyomában bejön. A katona lerakja a reggelit, Muthmer meg-áldja)* Királyné, mi újság?

IZABELLA *(ingben)* Pszt! Alszik!

NÁDOR Alszik... ? !

IZABELLA Hagyjátok a zenét is!

A zene kisvártatva abbamarad

NÁDOR *(reménykedve)* Talán nehéz éjszakája volt?

IZABELLA *(mérgesen)* Nádor uramék is jobban tennék, ha nem kását küldenek, meg fürjcombot, ha-nem valami erősebb étket, az Isten szerelmére!

NÁDOR *(megnézi a reggelit)* És máskor is csak ennyit hoznak?

IZABELLA Két hete könyörgök ...

NÁDOR *(az éppen áldásosztásban serénykedő Muthmernek)* Ne a legyintgetésben serénykedjék, páter, hanem tojást süttessen, mondjuk úgy... hűsz

husz
at!

Muthmer és a katona kihátrál

No hát! Miért nem kegyeskedtél szólni korábban?

IZABELLA Nem tudok rájönni, mi ez, ha nem vajákosság. Bár... vannak bizonyos remények.

NÁDOR Az lesz a vége, hogy elrekkentem innen az udvarból azokat a rohadt kunokat, mert ezeknek a rontása, úgy látszik, áthatol még a falakon is! *(Más hangon)* Megirtuk apádnak, milyen útra léptünk. A két olasz elvitte. Most már csak jussunk dűlőre, asszonyom!

IZABELLA Mondom, hogy vannak bizonyos remények, de egyelőre közelebbit nem nyilatkozhatom. És mond meg, mi egyebet csinálhatnék.

NÁDOR Ejjajajajajaj! *(Fejét rázza)* A Tárnokmester talán tud még egy-két fortélyt. Bővérü ember, és ...

bár nem látszik meg rajta ... igen nagy természete van!

IZABELLA *(titokzatos mosollyal)* És... ha Fülöp úr lépne közbe?

NÁDOR Fülöp? Egy pap? Ám, ami azt illeti ... Megpróbálhatjuk. Kapj köntöst magadra!

IZABELLA A legszívesebben úgy állnék eléje, ahogy anyám szült meg. Hadd lássa, semmi hiba rajtam! NÁDOR *(gyanakova)* Túl jó kedved van, a helyzethez képest. Nem történt mégis valami?

IZABELLA *(kétértelműen)* Hát... És ha igen? NÁDOR Azért mégiscsak vegyél föl egy köpenyt, kérélek. Elvégre nem Fülöp urat kell meggyőznöd. *(Kisiet)*

LÁSZLÓ *(kidugja a fejét az ágyból)* Elment? IZABELLA El, hál' istennek. Idehívtam a fermói püspököt.

LÁSZLÓ Hallom. *(Felkel, valamit maga köré teker, enni kezd)* Fölcserélődtek a szerepek, drága, most már én kezdek éhes lenni, és te iszol egyre többet!

IZABELLA Orvosi tanácsra. Heviti a vért, mely bennünk ... legalábbis bennem... szüntelen kering. LÁSZLÓ

A vér? Kering?

IZABELLA Arab tudósok jöttek rá. És van, amikor a vér körbemelegy. Van, amikor a fejből alászáll... de ne kívánd, hogy megmondjam, hova!

LÁSZLÓ *(kedvesen megsimítja Izabella arcát)* Amióta az Árpád-házat meg a távlatokat megbeszéltük, egészen jól megvagyunk együtt. És örülök, hogy jobb kedved van.

IZABELLA *(felvillanyozódva)* Mondd csak, mond csak, édes úr!

LÁSZLÓ Ennél többet azért nem mondok. *(Leteszi, ami a kezében van)* Ne reménykedj ! De... akár-hogyan is vagyunk, ez egyikünknek sem az igazi. Mégiscsak te is, én is ... királyi családból ...

IZABELLA Engem nem zavar! És ha a testem nincs is próbára téve, az agyam azért... engedelmekkel... csak mozog ! *(Mégfogja a kezét)* Nézd, ha kedvelnél egy kicsit, találhatnánk valami közbülső megoldást!

LÁSZLÓ Micsodát? *(Nevet)* Ne erőlködj, szegénykém. Áldozat vagy te is.

IZABELLA És ugyanakkor nem vagyok társad-e, szentegyházunk parancsa szerint, jóban-rosszban? LÁSZLÓ Hagyd ezt!

IZABELLA Nos, én szövetséget ajánlok neked. Végte ré most kettesben vagyunk !

LÁSZLÓ És?

IZABELLA Nem veszed észre, hogy ki vagy szolgáltatva nekem? Hogy egyes-egyedül tőlem függ, mi-kor oldják fel fogságodat?

LÁSZLÓ Már megbocsáss, ha jól értem ... tőlem függ! De én... hiszen látod? Kedves vagy, alázatos vagy, de én még a fermói püspököt is szívesebben leteperném, ez az igazság.

IZABELLA *(majdnem sírva)* Ilyen szégyent!

LÁSZLÓ De ez nem jelenti, természetesen, hogy bár-miben is ne néznék testvéremnek, ha akarod, vagy feledném rangodat, és hogy ne védeném érdekeidet.

IZABELLA Ez az utolsó szavad?

LÁSZLÓ Ez.

IZABELLA Drágán fogsz fizetni ezért!

LÁSZLÓ *(nevet)* Ugyan! Egy nő bosszúja!

IZABELLA *(csöndesen. Egész mélyről tör fel a hangja)* Átkozott legyél. Tudod, mi ? Átkozott ! *(Jobb keze mutató-és kisujjával többször László felé bök)* És száradjon le mindened, és eredd vissza a neked valók közé, és engedj engem apámhoz, elfelejtem még azt is, Hungária merre van. Hungária ... ? !

LÁSZLÓ *(ül és vigyorog)* Mondd csak!

IZABELLA *(megzavarja a közbeszólás)* Mit?

LÁSZLÓ Ezt a ... Hungáriát!

IZABELLA *(idegesen járkál)* Jó, akkor mást mondok. Akkor megmondom a legfőbbet. Hogy te félsz egy olyan nőtől, amilyen én vagyok. Hogy az ilyen finom nőkhöz nem vagy hozzászokva. Nincs érzéked az igazi szépséghez. A kedvességhez se. A hosszú és ravasz éjszakákhoz se, mert nem tudok *imogatni, becézni, kedvünket keresni, nem tudtok igazán sze-

retni. *(Leengedi magáról a köpenyt)* Tessék, nézz meg!
Végre! Látsz engem? Látsz te engem egyáltalán? Vagy csak... *(Az ölet ütögeti)* ... ezt látod? LÁSZLÓ Ne csináld ezt!
IZABELLA Ti nem tudjátok, mi a derék vonala, a vállé, milyen egy egész asszonyi test, ti nem értitek a nyelv rezdülését, a tekintet játékát, a kéz örömet, a beteljesülés előtti sugaras nagy pillanatokot, s ahogy a mellbimbó megkeményedik. És hogy ami-kor a gyönyörtől eltelve egymásról legurulunk, mint a jóllakott nadály, és megszűnünk lenni, akkor csak ragyogó fehérség vesz körül bennünket, és lebegünk abban ..
LÁSZLÓ De jól tudod! És honnan? Tulajdonképpen megkérdzhetném!
IZABELLA *(megint felölti köpenyét. Rekedten)* De ehhez műveletlen, vagyis barbár vagy, kicsim. Még benne az állati sorban. S csak akkor iszol, ha szomjas vagy. Igaz, persze, hogy akkor viszont egy hajtásra, és sohasem kortyolva, mint mi tesszük, oda-lent Délen.
LÁSZLÓ Mégiscsak lotyó vagy!
IZABELLA De nem olyan közönséges, mint a te Éduád!
LÁSZLÓ Most már elég legyen !
IZABELLA Csakugyan elég, barátom. *(Leül László mellé)* Neked nincs bátorságod hozzám, mondtam már, igen. Te attól tartasz, nevetséges leszel a nagy dürrögéssel, mást meg nem tudsz. Elmondták nekem, ne félj, hogyan rontasz arra a lányra, aki sikogat. Elmondták nekem, hogy van, amikor hárman is dolgoznak rajtad. És a szeretkezéskor te részeg vagy, László úr, akivel én most pillanatokon belül legalább olyan kegyetlen leszek, mint amilyen te voltál itt velem.
LÁSZLÓ Miféle tréfa ez?
IZABELLA Nem tréfa lesz. Tördöfés.
LÁSZLÓ Édesem, hagyjuk ezt már! Hogy fölgerjedjek, nekem amúgy se kell pulyka, mint felétek szokás. Kényszerrel meg még kevesebbre jutsz.
IZABELLA Kár fitogtatni, hogy ilyesmiről is hallottál!
LÁSZLÓ Pulyka... meg valami zene... ugyan már!
IZABELLA Nem akarok belebonyolódni most már, ennek itt vége, de megjegyzem, hogy ha a pulykának feje vétélik, halálos táncba kezd és vonaglik... és a vér látása, meg ezé a táncé ... csakugyan jó hatással van a mi férfiainkra. És van úgy, hogy meg is ragadnak olyankor egyet-egyét, s kedvök lelik benne. Ez ösztökélő látványosság, barbár úr, akárcsak a bohócé, aki nyelvélt pörgeti, vagy a flótásé, netán kutyaé vagy kecskéé. De nálatok a pulyka Gergő úr, a bohóc meg a Tárnokmester, a kardot lehetőleg oltárkendőbe törlik, és lószagotok van.
LÁSZLÓ Illatos fűvet se rágszálunk. *(Pámosolyog)* Most először kezdesz tetszeni nekem. Most végre az vagy, aki vagy.
IZABELLA Csakhogy most már késő, barátom. *(A be-lépő Fülöpnek, aki a Nádor és a Tárnokmester tár-saságában érkezik, és meglepődve látja, hogy Izabella László mellett az ágyon ül, mosolyog, sőt most a kezére is teszi a kezét)* Fülöp úr, fontos bejelentésem van.
FÜLÖP Ó, Istenem! Mondd már!
IZABELLA És ez a hír nem rossz. Nem... egyáltalán nem rossz!
NÁDOR Mondd már!
IZABELLA Nos... én megfogantam, Fülöp úr! FÜLÖP Hogyan?
IZABELLA Azt ne kegyeskedj kérdeni, hogy ho-

gyan ...

FÜLÖP Én nem is úgy kérdelem, hogy hogyan, vagyis miként ... hanem hogy hogyan mondd, illetve hogyan hallom... ej, egészen megzavartál!
IZABELLA Megismétlem hát... és arra nem térek ki, hogy hogyan történt, ami történt, mert az nem való a te fülednek ... de a hír igaz... én bizony Isten segédelmével megfogantam, és László király így teljesítette az ő kötelességét.
LÁSZLÓ Mit mondasz ... ? !

FÜLÖP Vényi szankte Szpirtusz!
NÁDOR Most az Isten segédelmével történt ez, leányom, vagy a király úr segédelmével?
FÜLÖP Örvendezzünk s örvendeztetek, mert az Úr meghallgatta hó imánkat, szursum korda !
NÁDOR S fiú-e legalább ? *(Tárnokmesterhez, magyarulólag)*
Ha már ennyit dolgoztunk érte!
IZABELLA Nem mindegy az?
NÁDOR Hát nem éppen!
LÁSZLÓ A királyné tréfál. *(Feláll)* Én mondom! IZABELLA A király tréfál, jó urak... De én tudom, nem?
TÁRNOKMESTER Eg-e a junhod, asszonyom? Vagy... émelegést például érzel-e?
IZABELLA *(Lászlóra néz)* Valami émelegő érzést fel-tétlenül.
TÁRNOKMESTER Akkor hosszú haja lesz!
IZABELLA És folyton-folyvást savanyút kívánok. Meg innivalót!
TÁRNOKMESTER Akkor fiú lesz.
LÁSZLÓ Elképesztesz ekkora színészettel. Uraim! Az egészből egy szó sem igaz!
NÁDOR Neked is nagy természeted van, miért ne lenne igaz?
IZABELLA *(Lászlóhoz)* Miért? Nem csinálom jól? FÜLÖP Be kell jelentenünk a nagy hírt, mielőbb! IZABELLA Nem, azt ne, kérlek. Majd ha látszik. Le-gyen még titkunk.
TÁRNOKMESTER Miért, asszonyom, úgy gondolod, netalán elvetélnél?
FÜLÖP Ne tégy fel ilyen kérdést, Tárnokmester úr, már csak babonából se, bocsásd meg, Krisztusom. *(A királyhoz)* Ezt a frigyet, igaz, hogy nagy sokára, de mégiscsak megszentelte az ég, és ennyi nekünk elég. Most már csak a bűnbánatod van vissza, fiam, és mehatsz.
IZABELLA *(Lászlóhoz)* Vagy nem ezt akartad? LÁSZLÓ Fülöp úr, én egyik ámulatból a másikba esem, és már végképp nem tudom, miről szólasz. *(Izabellához)* Mi a terved ezzel, megmondanád? És hogyan bizonyítod majd?
IZABELLA Ez is maradjon az én titkom. *(Nádorhoz)* Két olasz hívünk Nápolyból mikor ér vissza? FÜLÖP Ne távolodjunk el a lényegtől. *(Lászlóhoz)* A Szkriptornál készen van a szöveg, melyben új fogadalmat teszel. Nyilvánosan, persze.
LÁSZLÓ És mivégre?
FÜLÖP Tévelygéseid minden bűnét beismered s visszavonod. És ha ez megtörtént, elmegyek.
LÁSZLÓ Elmégy? Remek. De hát... milyen tévelygéseim vannak nekem?
FÜLÖP Ezen a világon mindenki bűnös. Akár tud róla, akár nem. És a nyilvános megbánás amúgy sem a bűnök miatt érdekes, hanem hogy a lélek edződjék.
LÁSZLÓ *(Izabellára néz)* Hát hogy mindenki bűnös, azt látom.
IZABELLA Szabadulni akartál innét, nem?
LÁSZLÓ És most már te is ...
IZABELLA És most már én is ...
LÁSZLÓ Az olaszok pedig ...
IZABELLA *(felemeli mutatóujját)* Most már nem kér-dezősködünk!
LÁSZLÓ A két olasz? Ugye? Vagy az egyik? Jól meg-tanultad a családunk történetét!
IZABELLA Ne sérts meg, még egyszer! Gyerek lesz, ahogy parancsolták nekem. És meglesz. *(Fülöphöz)* Gondolom, ez most a legfontosabb!
FÜLÖP Aldjon meg az ég, leányom, józan eszedért.
IZABELLA Hát ... józannak azért nem mondható! LÁSZLÓ És még mosolyogsz is, te cafka?!
FÜLÖP Megtiltom, hogy így beszélj !
LÁSZLÓ *(Fülöphöz)* És nem zavar, hogy a gyerek... ha lesz egyáltalán... majd nem az én őseim véréből való?
IZABELLA Nem először történne meg!
NÁDOR Király úr, ezt neked senki nem fogja elhinni, ne köztökődj, nincs ember, aki ennyi ideig kibirta volna asszony nélkül. Nem kérdéses az örömhír. IZABELLA Ahogy mondtam!

LÁSZLÓ He! Hehe! (Meggfogja Izabella állát) Ez hát a bosszúd?
FÜLÖP Inkább a kezét csókolnád neki!
LÁSZLÓ És azzal nem számolsz, mit fogok csinálni én? Aki még vagyok? Aki még koronás királyod vagyok?
FÜLÖP Az udvart kérem, és minden tisztségviselőt! LÁSZLÓ (Fülöphöz) Azt fogod országnak-világnak be-jelenteni, hogy megfogott engem ez a szuka?

Kezd beözönölni az udvari népség. Jönnek a túsok is
IZABELLA Barátom, ez egy kis mediterrán rafinéria. Csel a tör hegyével. És védhetetlen. De miért ne csinálhatnál a bukásból erényt?

FÜLÖP Esküszöm neked, László, hogy az egész csak formáság. Mintegy megpecsételése a változásnak. S ha megteszed, szabad vagy.

LÁSZLÓ Micsoda?

FÜLÖP Szabad.

LÁSZLÓ Nagyon jó hallani ezt a szót. Tehát... szabad.
FÜLÖP Mert megmerítkezél előbb az alázatban, alá-bukik a nyakas király, és egészen másik király fog... lelke megtörtetve... felmagasodni onnan. Szükségem van erre a diadalra, mert különben nem tudok távozni innen.

LÁSZLÓ De ha igen, akkor elmentek?

FÜLÖP Bíz magad kegyes szívünkre. Mondd utána, álság nélkül... „ország és világ előtt...”

SZKRIPTOR Bocsanat, szentatyám, de ez az én szövegem.

Fülöp egy bosszús mozdulattal engedélyt ad neki
„Ország és világ előtt, kezemet az evangéliumra téve ...”
(Meggáll) Hol az evangélium?

FÜLÖP Mindegy. Nem érdekes.

SZKRIPTOR De... elnézést kérek... érvényes lesz akkor ez?

FÜLÖP Gyerünk!

SZKRIPTOR „... kezemet az evangéliumra téve meg-esküszöm tehát, eskümet a szentszéki követ úr kezébe letéve...”

FÜLÖP (megszakítja Szkriptort a felolvasásban) Mert ez az érdekes. (Lászlóhoz) Esküszöl?

LÁSZLÓ Seholy nem látom a testőrömet.

FÜLÖP Ezen jár az eszed? Legyen kívánatod szerint.

Miklóst beeresztik, Lászlóhoz fut

Nos tehát?

LÁSZLÓ És mit esküszöm?

SZKRIPTOR „Hogy a keresztény hitet, az egyház szabadságát, a régi szent királyok törvényeit és a jó szokásokat sértetlenül megtartom és megtartatom...”

LÁSZLÓ Miért? Eddig nem tartottam meg? FÜLÖP Eddig mások tartatták meg helyetted. LÁSZLÓ Igaz, úgy is volt megtartva. Nos jó, esküszöm. FÜLÖP Esküszöl?

LÁSZLÓ Esküszöm. Mindent kétszer fogunk mondani?

SZKRIPTOR „És hogy a legátust, Fülöp fermói püspök urat... az eretnekek elnyomásában és kiűzésében támogatni fogom ...”

LÁSZLÓ Ha kiűzöm őket, ki marad?

SZKRIPTOR „... továbbá az ország és a magam kötelezése mellett esküvel fogadom...”

LÁSZLÓ Még azt se tudom, mit fogadok meg esküvel.

FÜLÖP Ez nem tréfadolog!

LÁSZLÓ Tréfából, úgy látszik, ma semmi nem elég. Jó... esküvel fogadom, bár egyelőre még azt se tudom, mit.

SZKRIPTOR „...hogy a kunok megtérítésére vonatkozó pontokat a királyi tisztség hatalmával megtartom, és aranybullával megerősítem, a rabságban tartott keresztényeket kiszabadítom, a kunokat állandó lakásra és a szent keresztység fölvetelére bírom...”

LÁSZLÓ És mindezt... kivel? Megmondanád, kivel? ARBÓC (közbekiált) Mind megkereszteltettünk már, most mit akartok még? Újra kezdeni?

SZKRIPTOR „...hitetlent vagy kiátkozottat királyi tisztségre nem alkalmazok, a pogány szokásokat

mind öltözetben, mind pedig hajviseletben elhagyom és elhagyatom.” (Fülöpnék) Ennyi.

LÁSZLÓ Ennyi?

FÜLÖP Isten engem úgy segítse!

ARBÓC A hajunkat nem!

LÁSZLÓ De hát mi értelme van ennek?

FÜLÖP Isten engem úgy segítse.

LÁSZLÓ Isten engem úgy segítse! Mi értelme van ennek?
ARBÓC Legalább a hajunkat ne bántsd! (Térdre rogy, a többi tús követi) Hiszen mi keresztények vagyunk!

LÁSZLÓ (Fülöphöz) Ne alázd meg őket, kérlek! ARBÓC

Bezom attam az kemzektite Szelázom ... (A többi kun csatlakozik hozzá. Kórusban) Szenádon dössön szentküklön ...

FÜLÖP Mi ez?

LÁSZLÓ A Miatyánk.

FÜLÖP Ez?

LÁSZLÓ Kunul.

A HÉT TÚSZ ... né cegerde alikükte bézom oknem ez negüc büörgüngönn ...

LÁSZLÓ (csatlakozik a férfikarhoz) ... berbezge éli bezom ovgyi tengere, ámen.

FÜLÖP Micsoda barbár nyelv!

LÁSZLÓ Mégis megtanulták rajta, hogy szabadíts meg a gonosztól, ámen. (A kunokhoz) Csakhogy ez se szabadít meg titeket, kurafiak. Mert a fonatot le-nyirjuk! (Miklósna, a magáéra mutatva) Szedd le!

Miklós levágja László hajfürtjét

Lám, nekem sincs!

TÖRTEL Mi akkor se engedünk!

LÁSZLÓ Ha élni akartok, s itt maradni, akkor... fájdalom... engedtek bizony. A köteleket viszont le-vétetem.

A katonák sorra lépnek oda: előbb levágják a tús hajfonatát, aztán kioldják kötelét

TÖRTEL Hogyan higgyünk ezek után neked?

LÁSZLÓ (ingerülten rátámad) Most mi a fontosabb? Ami a nyakadba lóg... vagy hogy a kezéd szabad? (Fülöphöz) Ha mindazt megtartani akarom, amire most eskettél, akkor igencsak szükségem lesz a kun hercegekre! Még ha olyan kopasz is most a nyakuk, mint a bosnyák tyúknak!

FÜLÖP Bizonyára észrevetted, hogy semmi olyat nem vettünk be a szövegbe, ami a magad életére vonatkozott volna. Most, kivált a megfogantatási hír után, ami persze még titok, nem akarjuk befolyásol-ni kedélyedet. Így ágyasaid sincsenek megemlítve!

LÁSZLÓ Köszönjük engedményedet, és hálásak vagyunk érte, Csak a magunk urai lehessünk!

FÜLÖP Rendben van... azok lesztek, főnhatóságod alatt. De ne egymást irtsátok most már, hanem el-lenségeinket, ott van Bizánc például, mely nem átallja második Rómának nevezni magát, holott mindenki tudja, hogy Róma csak egy van, és ennél-fogva az a Róma nem lehet ez a Róma, amikor ez a Róma a tulajdonképpeni Róma. És e küldetésben most nyomban megerősít majd atyai barátod és védnököd, az Ottokár ellen győztes Rudolf is.

LÁSZLÓ Miért? Itt van?

FÜLÖP Ahogyan a csatában is ott volt.

LÁSZLÓ De miért ő a győztes?

FÜLÖP Ha te győztél, akkor ő... szövetségeseid lé-vén...

ügyszinten győztesnek mondható, nemde? LÁSZLÓ Úgy kellett kihúzni a ló alól...

FÜLÖP Mert már nem fiatal. Légy nagylelkű! LÁSZLÓ Fülöp

úr, mi eddig azt se tudtuk nagyon, legfeljebb apró

cselszövényeiből, hogy ez a szegény ház egyáltalán létezik!

És legfeljebb hagyjuk, hogy velünk legyen!

FÜLÖP Ezt is szeretné megköszönni. Egyáltalán, Rudolf úr

mindig mindent megköszön.

NÁDOR A fő érdem a miénk!

FÜLÖP Ezt nem is vitatja senki. Magyarország egy bástya. De nem mindegy, merrefelé vágunk rajta járatot. Bejöhet hát? Szövetségüket jó szemmel néz-né az Úr! Legyen történelmi ez a pillanat! (Kifelé) Bejöhetsz, kérlek!

RUDOLF *(egészen kis kísérettel, bejön. Ötvenöt éves, keszeg, löféjű férfi; két karját előrenyújtja) Fiam! (Előbbre lép) Fiam!*
LÁSZLÓ *(Fülöphöz) Ezt nekem mondja?*
FÜLÖP Persze!
LÁSZLÓ Hagy én lennék a fia?
ERZSÉBET Ne higgy neki, a németnek!
RUDOLF Akkor is a fiam, hercegnő!
ERZSÉBET Gróf úr, míg fiatal voltam ... VÁLASZTOTT
ÉRSEK ... bár most sem vagy öreg ... ERZSÉBETmíg fiatal voltam, bár még most sem vagyok öreg, többen is pályáztak erre az apai rangra, belátom. De read nem emlékszem a versengők közül. Apa viszont csak egy van.
RUDOLF Képletesen mondom, tisztelt Erzsébet, hogy ő a fiam! *(Lászlóhoz)* Ugye, kegyesen hozzájárulsz, hogy az Atya, Fiú és Szentlélek nevében végre igazán legyen egy tüchtig atyád?
FÜLÖP A szentháromságot azért ne vonjuk be ide. LÁSZLÓ Gondolom, köszönetképpen ajánlkozol, drága úr, mivelhogy Morvamezőn a ló alól kihúztunk.
ERZSÉBET Jelzem, a kunok húzták ki!
VÁLASZTOTT ÉRSEK Kérlek, ne szólj bele mindig!
RUDOLF Nagyon is jól tudom, mivel tartozom vak-merő népednek, özvegy királyné asszony, egyszersmind kun hercegnő, és fel is ajánlottam már neki szövetségemet.
LÁSZLÓ Te a hátam mögött tárgyalas a kunokkal? NÁDOR *(Rudolfnak) Vélem, elsősül mégis a magyar királlyal tárgyalj!*
RUDOLF Ezért fogadom őt fiamul!
TÁRNOKMESTER Ez mindenesetre nem kerül pénzbe. A szép gesztus mellé néhány ezer aranyat nem hoztál?
RUDOLF Másam sincs, kivéve szívemet ... *(Lászlóhoz)* De ez nyílt, becsületes szív, mondhatnám ... hegy-vidéki szív.
LÁSZLÓ Milyen?
ERZSÉBET Figyeled, mire céloz a hegyekkel?
RUDOLF No de ... asszonyom!
ERZSÉBET *(Lászlóhoz)* A magyarokat is ott veszejtették el. A hegyek közt.
RUDOLF Ó, mire gondolsz?
ERZSÉBET Arra, ahol csak hét magyart hagyatok meg. Hét gyászmagyart!
RUDOLF De hát akkor mi még ... ez a kis örgrófság ... még nem is voltunk!
ERZSÉBET Mindegy. *(Lászlónak)* Ne kötelezd el magad semerre sem.
VÁLASZTOTT ÉRSEK Egy asszony ne politizáljon! IZABELLA Egyébként is ... drága jó anyánk, a mi egész uralmunk a szövetségek hálóján nyugszik!
ERZSÉBET Te kigyó ... te ne szólj bele.
IZABELLA Kigyó ... ?!
LÁSZLÓ Szerpente. *(Az olaszok értik. Bólintanak)* ERZSÉBET *(Lászlóhoz)* Mert egyetlen dolog van, ami-re mindig kértelek. Amire mindig okítottalak. IZABELLA Mikor érit rá a fiát okítani a mi kedves jó anyánk?
ERZSÉBET Amire a példámmal okítottalak. IZABELLA Ahogyan viselkedik? Idős létére? *(A Választott érsekhez)* Már ne haragudj, Jézus szolgája.
VÁLASZTOTT ÉRSEK Királyné, ez nem volt szép ...
Erzsébet, Istennek hála, egyáltalán nem öreg. ERZSÉBET *(továbbra is Lászlóhoz; nem zavartatja magát)* Mert én meg merem tenni, ami jólesett. Megteszem most is. Én, fiam, szabad vagyok, voltam, leszek, maradok. Nincs hazugság bennem. Szabad asszony kölyke vagy, az is maradj!
LÁSZLÓ *(félszegen)* Hallom én, anyám, látom én ... tudom is, hogy mit kell majd tennem.
IZABELLA Egyébként öfelségét nem szerencsés az egész udvar előtt leteremtteni, hiszen már férfivá érett.
LÁSZLÓ Köszönöm!
ERZSÉBET És ezt a hírt ... Éduától tudtad meg? FÜLÖP Nem tűrhetem, hogy bárki megsértse ezt az asszonyt!
ERZSÉBET Én nem vagyok neked „bárki”!

FÜLÖP Nos, itt az a pont, asszony, ahonnét ne tovább! *(A Választott érsekhez)* Atyám! VÁLASZTOTT ÉRSEK Igen!
FÜLÖP Vigye őt innen!
ERZSÉBET Engednéd, hogy a saját anyádat eltávolítsak?
LÁSZLÓ Azt mondod, szabad vagy. Ahogy neked tetszik. Itt mindig van helyed!
VÁLASZTOTT ÉRSEK Jöjj, hercegnő.
ERZSÉBET Nem én!
VÁLASZTOTT ÉRSEK Mondom, hogy gyere! IZABELLA Meddig kell néznünk ezt a kínos jelenetet? LÁSZLÓ Anyám mindig azt tette csupán, amit akart. VÁLASZTOTT ÉRSEK *(Erzsébet arca elé tartja a tenyerét)* Figyelsz?
ERZSÉBET *(fokról fokra a férfi hatása alá fog kerül-ni)* Igen.
VÁLASZTOTT ÉRSEK *(a tenyerére utalva)* És látod ezt?
ERZSÉBET Igen.
VÁLASZTOTT ÉRSEK Nos, mit szoktunk játszani ilyenkor?
ERZSÉBET No persze. Ne haragudj. *(Tenyerét ráfekteti az érsekére)*
FÜLÖP Nem lehetne egy kicsit gyorsabban? Ezer dolgunk van még!
VÁLASZTOTT ÉRSEK Ez egy rítus, szentatyám. *(Fel-emeli a másik tenyerét, mire Erzsébet ehhez is oda-szorítja az övét)* Belátom, kissé gyermetegnek tetszhet, de mi ezt szoktuk játszani.
IZABELLA Istenem ...
VÁLASZTOTT ÉRSEK És kinek vagy te a csillagos kancája?
ERZSÉBET *(elmosolyodik)* Neked.
VÁLASZTOTT ÉRSEK Akkor ideje, hogy megtegyed kötelességedet. *(Fülöphöz)* Mi már csak így szoktuk mondani. *(Elindul kifelé. Erzsébet követi)* IZABELLA Istenem! Ha valaki megöregszik! Szörnyű!
Erzsébet megáll, visszafordul
FÜLÖP Nyilván hatalma van fölötte! Pedig a Választott érsek úr se mai gyerek!
ERZSÉBET *(Fülöphöz)* Dicsértéssel, jöember, aki majd e bűn alól is feloldasz. *(Lászlóhoz)* Nem tudok mást tenni ... most már ... Érted?
VÁLASZTOTT ÉRSEK *(megint felemeli a tenyerét)* Erzsébet ... gyere!
Erzsébet megint elindul utána. Kimennek
LÁSZLÓ *(kis szünet után)* Nyilván megérette. Vagy zsarolja talán.
FÜLÖP Mindenki kiszolgáltató a kísértésnek, aki még kívánczik. Különben miért ültetné el a próbára tevő Úr a szívünkbe a vágyakat? Méltó oltás ez a szabadság dőre vágya ellen. Szabadság? Gyűlölöm ezt a szűt. Mindenki rajtaveszt.
LÁSZLÓ És akinek már nincs mit veszítenie? FÜLÖP Haha! Gyermekem! Ezt te sem gondolhatod komolyan?!
IZABELLA Mindenesetre nem mutattunk jó példát most ennek a rokonszenves úrnak.
RUDOLF Királyné, én kvázi már családtag vagyok, ne aggódj. *(Lászlóhoz)* De térjünk vissza talán az állam-ügyekhez. Nem kenyerem a filozófia.
FÜLÖP Nos, igaz. *(Kissé tétova. Lászlóhoz)* Azért meg-rázott ez a dolog, anyáddal.
LÁSZLÓ Ne beszéljünk róla! Ne!
FÜLÖP Jó. A lényegre. Habsburgi Rudolf most majd megtámasztja a hátat, magyariak, a keleti nagy küzdelemben mindenfajta pogányak, sőt eretnekék ellen ... és ez rendkívül dicséretes hozzájárulása lesz a szent ügyhöz.
LÁSZLÓ Vége hát az tisztmarki kalandorságnak? RUDOLF A magyarok országa immár nekem is sért-hetetlen, hiszen belül vagyok.
LÁSZLÓ Miért bújtatod ökkor azt a származása miatt oly gyanús és Utószülöttnek mondott Andrást, aki trónunkra sóvárog?
RUDOLF Most hallok erről először.
LÁSZLÓ Isten engem úgy segítjen?

FÜLÖP Ne vedd hiába ezt a nevet.

RUDOLF Én mindent felkínálok neked, király, így öszinteségemet is. A lányom kezét is felkínálnám egyébként, de hát nős vagy, és házasságod ... mint valami kósza hírből halljuk... igazán életrevaló.

IZABELLA Ó ... mit hallottál?

RUDOLF Mindent felkínálnék, amim csak van, de hál nincsen, bár a keleti örgrófság ezentúl, Ottokár nem lévén, családomnak némi megélhetést biztosít.

LÁSZLÓ Arra felelj, amit az előbb kérdeztem.

RUDOLF Nyilván a tanácsnokaim tehetnek mindenről. Tülbuzgók a cselekvésben, de ritkán szoktak tájékoztatni. Ez már minden fejedelemiség átka. De ...hegyi ember lévén... sziklaszilárd meggyőződés, hogy tülbuzgó kezdeményről lehet szó. Embereim ugyanis valóban találtak Velencében egy férfit, aki Árpád-házi leszármazottnak mondja magát, akkor is, ha Utószülött, holott tulajdonképpen az apja volt Utószülött ugyebár, amikor az a Beatrice valahonnét előteremtette őt, hehe... nem is értem, pontosan miről van szó, és hogyan gabalyodott így össze, ez az igazság.

LÁSZLÓ Folytasd!

RUDOLF Nos, embereim, tülbuzgóságból, vagy efféle, mivel elhitték talán mégis, hogy ez az András a véred, vagy legalább az apja az volt ott Velencében ... nos, ők ezt az embert, mert hiszen akkor családtag, Bécsbe áthozták. Én pedig, megtudván végre a hírt, tüstént felkaroltam őt, tekintetbe véve, hogy ha a hír, mármint a származásáról, történetesen igaz, akkor a végén még te fogod szememre hányni, ha nem bánok rokonsággal megfelelően és ahogy illik.

LÁSZLÓ Aha!

RUDOLF Felkaroltam ... jó... de csak annyira, amennyire valaki, ha szegény, egyáltalán felkarolhat valakit. Bevitettem hát egy zárdába.

NÁDOR Nemde a magyar trónra akarsz jutni így, általa?

RUDOLF Kis ember vagyok én ahhoz. Az Árpádok családfája pedig virul. Sőt, mint már céloztam rá, hallani, hogy éppen most rügyezik már egy új kis ágacska is!

FÜLÖP Megáll az eszem! Kitől hallottad?

RUDOLF Miért tartanék hát két vasat a tűzben? Ráadásul most értesülök, hogy ez az András amúgy is eltűnt rejték helyéről, és egyszerűen nem található...

LÁSZLÓ Elég ebből, annyit mondd!

RUDOLF Bölcsen szölsz. Nem először.

FÜLÖP Mindenesetre, a történelmi szövetséget kell szem előtt tartanunk ... ez óhajunk. Ámen. RUDOLF Ámen.

LÁSZLÓ Hajlandó vagy hát, mivel az igazi hatalomba általunk kerültél, fél térdén és kézcsoókkal elismerni helyzetedet?

RUDOLF Felső, én mindenre hajlandó vagyok, mióta Ottokárt eltakarítottátok, és a római császárság koronáját majd talán az én fejemre teszik.

FÜLÖP Ne feledd, Rudolf úr, hogy itt jó katonák vannak és jó szolgálói Istennek, amennyiben nincs rajtok bajfonat. E hatalom tehát minden irányban, mint Pápa úr mondá, meghatározó.

RUDOLF Nem feledem, szentatyá. Az Atya, a Fiú, a Szentlélek nevében. *(Fél térdre ereszkedik. Lászlónak)* A te kezedből nyertem el igazi hatalmam, király, s ha kívánod, e kézbe is adom vissza.

LÁSZLÓ *(odanyújtja kezét, Rudolf megcsókolja)* Vidd hát üdvözetünket e fényes udvartól. *(Hátraszóli)* A lándzsát! *(Egy fényes lándzsát nyújtanak neki, ezt Rudolfnak adja)* *(ime, lovag, vedd uralmunk jelképét, s hűbéredét, melybe most beiktatunk. (Feláll))* Uraim, a szertartásnak vége!

RUDOLF *(feláll, a feje fölé emeli a lándzsát)* Hoch!

Maroknyi kísérete visszhangozza is: „Hoch! Hoch!”

FÜLÖP Már csak a hálaadás van vissza, a kápolnában.

LÁSZLÓ Akkor menjünk. *(Karját nyújtja Izabellának)*

Szeretném megjegyezni, hogy ebben az államfői jelenetben László kétségtelenül ráteremtett és méltóságos

uralkodónak bizonyul, legalábbis Rudolffal való meg egyezésében

Mindenki a kápolnában várjon reánk! Az

udvari népség kifelé indul s eltűnik

IZABELLA *(Fülöphöz)* A világ rendje helyreállt. FÜLÖP Ne is legyen erő, mely kimozdítja azt! LÁSZLÓ Tőled majd még egy darócruhát fogok kérni,

mielőtt elmegy.

FÜLÖP Darócruhát?!

LÁSZLÓ Igen. Vezeklésül. A világ rendje helyreállt.

(Izabellához) Mit szölsz hozzá?

IZABELLA Az én uram járjon bársonyban, selyemben!

LÁSZLÓ Egy kis időre... nem próbálhatnám meg mégis?

IZABELLA Akkor veled vezeklek én is.

LÁSZLÓ *(élesen)* Igen? *(Fülöphöz)* Atyám, a királynénak már találtam egy nyugodalmas helyet. Ahol áldott állapotát nem zavarja senki.

IZABELLA Erről nem beszéltél!

LÁSZLÓ Majd beszélék, csak eredj előre. *(Rudolf hoz)*

Grófságod nem jön?

RUDOLF Még néhány szavam volna a kunokkal. LÁSZLÓ

Aha. Akkor mi ... megyünk. *(Elindul Iza-*

bella után, utánozza annak járását) Micsoda járásod

van! Remek!

IZABELLA *(megáll, visszafordul)* Mondd, mit akarsz csinálni velem?

LÁSZLÓ *(bókol, és int, hogy Izabella haladjon tovább,*

kijelé. És énekelni kezd a nyomában) Te Deum

laudamusz ... té, Dominum konfitémur ... IZABELLA

(újbol megáll. Fülöphöz) Ide taszítottatok,

ide száműztetek, római egyház. Vidd el alázasos üd-

vözetemet a Pápa úrnak. Mert nem sírok mégsem.

Egy a mi igazságunk, s bensőmben azt hordozom.

FÜLÖP Meg a gyereket!

IZABELLA *(letépi nyakáról a láncot)* És ez... apámé. Tőle

kaptam, néki juttasd vissza.

FÜLÖP De leányom... mire készülsz?

IZABELLA Nem én készülök. Ő. Érzem. *(Lászlóra mutat)*

LÁSZLÓ Meddig állunk még?

IZABELLA *(megzavarhatatlanul)* Most visszamégy Déltre ...

FÜLÖP Nem. Előbb, sajnos, a lengyelek ...

IZABELLA Akkor onnét fogsz visszamenni Déltre, Itália napja süt rád majd, és olyan utcákon lovagolsz, ahol kockakövek vannak. És kétoldalt paloták, zászlók, Firenzében még éjszakai világítás is. A piacon meg földhöz verik előtted a polipot, hogy húsa porhanyós legyen. Ezt a gyönyörű és áldott szép világot köszöntsd majd helyettem is, szentatyám, laudétur Jézusz Krisztusz. *(Hirtelen kezét nyújtja Lászlónak, fenséggel)* Jössz? *(Igy mennek ki)*

FÜLÖP Istenem, a bolondok háza ez! *(Kimegy utánuk)*

RUDOLF *(mikor egyedül maradt a kunokkal)* Kun hercegek, igaz ez a hír? Az utódlásé?

ARBÓC Nem.

TÖRTEL A mi emberünk legalábbis nem erősít meg.

RUDOLF A ti emberetek az a testőr?

ARBÓC Gróf, itt inkább mi kérdezzünk ...

RUDOLF Tessék, herceg, de gyorsan, mert távollétem a

hálaadásról hamarosan feltűnik!

ARBÓC Nos, jól tudod, László csak félig kun, s így csak részben a mi kutyánk kölyke, vagyis az esze nem mindig kiszámítható.

TÖRTEL És lehet, hogy e hírrel azt reméli például, hogy Utószülött András támogatását megszünteted. De hát ez csak álhir.

RUDOLF Rendben van... nem ígértem-e, ha az Ár-pád-háznak magva szakad, veletek való tartós szövetségemet?

Én jobb királyotok lennék!

ARBÓC De a ház nem szakad meg, ha tartod Andrást!

RUDOLF És ki állítja, hogy ő csakugyan Árpád vére?

TÖRTEL Ez teljesen közömbös, ha a közhit úgy véli. S

ehhez te is hozzásegítesz!

RUDOLF Rekkentsem el hát?

TÖRTEL Csakhogy... ugyebár... *(elmosolyodik)* ... most éppen nem találok. Csiki-csuki ... Ravasz! RUDOLF Uraim... adok-veszek.

ARBÓC Meglesz-e hát önálló fejedelemségünk? RUDOLF *(az üres trón felé int)* Ha nincs ó ... nagyobb

az esély rá, kétségtelen. De hát a megállapodás mindkét felét be kell tartani, urak!

TÖRTEL Ezt mi is tudjuk.

ARBÓC Mert mi egy szerencsétlen és kiszolgáltatott kis nép előjárói vagyunk, és nem tehetünk mást, mint hogy szövetkezzünk az ördöggel akár. ha e szép tájon végre meglegljük hazánkat. Mert vegyük tekintetbe, hány nép pusztult el itt vagy tűnt el, ugyancsak a Duna-Tisza közt? Hunok, avarok, gepidák, vizigótok ... és mind miért? Mert nem tudták a maguk letelepedését elérni.

RUDOLF *(mosolyog)* Ezt értem... de mégis rejtély, miért éppen e szeszélyes Lászlón keresztül szeretnénk elérni ezt! De hát ő a magyariak királya, nem a tiétek... és nem is viselkedik másként!

TÖRTEL Vannak körötte embereink.

RUDOLF Erzsébet? Már nem a régi. Szentfazék. És Édua? Ti abban hisztek, Éduában? Egy szeretőben? Ő se a régi már. Úgy tudom, trónra akarja ültetni őt a király. Csakazértis. Izabella ellenében. De ... tudjátok, mire vezet ez? Abban a pillanatban meg-szólal felettetek a halál harangja. Abban a pillantban rátok rontanak a magyari urak. Hát csak bizatok Éduaiban, hát csak bizatok Lászlóban, ajánlom magamat. *(Úgy tesz, mintha menne)*

ARBÓC Megállnál még egy pillanatra? Rudolf úr, mi kihúztunk téged a ló alól, és felégettük Ottokár táborát. A mi szavunkra adhat sz tehát. László rendet akar csinálni, de kérdéses, lesz-e elég ereje hozzá. Ha rendet tesz a magyarok közt. jól van ... akkor a mi helyünk is biztosítva van. De ha nem. vagy magára haragítja őket, akkor... nos, minden helyzetre felkészültünk. Akkor biztos kézre kell feleréltünk. Gondolkozz, te leszel-e az a kéz vagy valamelyik Anjou. Esetleg Utószülőtt András.

döntés mindenestre nálunk van, és mi nem vagyunk a szolgálád, akármilyen lánzsát tartasz is.

TÖRTEL Van viszont negyvenezer lovasunk. *(Arbóc-hoz fordul)* Megyünk, bátyó?

A kunok szó nélkül otthagyják Rudolfot

RUDOLF De uraim! Még semmiben nem maradtunk!

TÖRTEL Dehogyan! Hogy gondolkodj, abban maradtunk!

Kimennek

RUDOLF *(egyedül. A feszület elé lép. Keresztet vet)* Szapora egy alom, ha itt mindenki ugyanazon kutya kölyke. Magasságos Isten, ki mindent látsz és hallasz, légy tekintettel fejemre, mely a magyarok koronáját egyes egyedül a te dicsőség érdekében hordaná, s hogy kis családom megéljen, amennyiben hozzásegítesz, természetesen. És ... mit gondolsz .. csak ígéretre... *megteszik, hogy földözzák őt?*

MUTHMER *(siet be, Rudolf látán megtorpan)* Gróf úr ...

RUDOLF Merre találjuk a kápolnát?

MUTHMER Túl a folyosón.

RUDOLF Ó, igen! Te vagy a híres krónikás? MUTHMER Nem,

uram, de éppen őt keresem. RUDOLF Am az udvari ügyekben

azért csak tájéko-

zott vagy?

MUTHMER Én csak az égi dolgokban vagyok tájékozott.

RUDOLF Rendben van... ez se jön rosszul most nekem.

Tudsz például feloldozást adni? Vagy csak mezei barát vagy?

MUTHMER Minden bűn alól felmentést adhat általam az Úr.

RUDOLF Akkor ments fel engem is. Konfiteor!

MUTHMER És mit győnsz meg?

RUDOLF Azt nem fogom elmondani.

MUTHMER Akkor nincs feloldozás se!

RUDOLF Meá kulpa, meá makszima kulpa! Eridj innen, ne is lássalak.

MUTHMER Miféle bűnt követtél el, az istenért?

RUDOLF Még nem követtem el. Ismétlem ... eridj! MUTHMER *(meghajol)* Igenis. Megyek.

Egyszerre tűnnek el, egymásnak ellentétes oldalon. Ugyanekkor Édua, aki csak hangtalan szétválásukat és távozásukat látja a színpad hátuljáról, középen, most lassan előrejön. Behallatszik a Te Deum hangja

ÉDUA *(tapsol. Halkan)* Kupcsecs, Mandula! Lányok! *(Semmi válasz)* Mindenki keres valakit, és? Sehol egy lélek most, csak a kápolnában és odafönt. *(Fel-néz)* Szép este van. Mintha nem is készülődne itt valami iszonyú. *(Leül a színpad elejére; alkalmasint a nézőtérhez beszél majd)* Sehol egy lélek, csak az elhunytaké, meg az isteneké ... már amennyit az ilyen várból látni lehet. Üldögélünk hát a csillagok alatt, és az idő megy, és nem tudhatjuk, mívégre ... és hogy holnap mi lesz velünk. *(Behallgat a latin énekbe)* És énekelnek ezen az istenverte nyelven, és egy szót sem érteni belőle. Talán, ha egyedül László érti közülük. Te Deum laudamusz, tón a lud átusz, visszausz, meg átusz. *(Felmutat az égre)* Az egyébként, az a nagy fehér csillagözön, az a Madarak Útja. Mi ezt követjük. Amott, a sarokban meg ... a Vastuskó. Szép fényes és mozdulatlan. Mondják Aranykarónak is. Lovas ember a puszta minden ahhoz mér, mert csak az nem változtatja helyét az égboltozaton. Mellette, a három picinyke... a Kötélcsillag. Rá van kötve a Kékszürke meg a Lízteszürke ló. Emez meg a Hét Rabló, ki a lovak után ólalkodik. Más néven... a Hét Farkas. *(Elmosolyodik)* László persze azt mondja, hogy az se nem a Hét Rabló, se nem a Hét Farkas, hanem az a Göncöl szekere. De hát ki is volt az a Göncöl? Bizony csak egy sváb, akárcsak itt most nálunk Muthmer atya, és az eredeti neve ennek Güntzel volt, és a magyarok verték agyon, még valami Konrád császársága idején, agyonverték egy kürttel, mert akkoriban a magyarok még olyanok voltak, mint mi. Es ez a Güntzel most ott száguld a szekeren, ahogy parancsolták neki, és így szolgálélek, akiben nem bizhatunk, legyen inkább Hét Farkas. És ha Muthmer prépost Lászlónak ráadásul azt mondja, hogy nem is a Güntzel az, hanem csak egy névtelen fuvaros, aki, vivén egyszer az Üdvözítőt, díjul üdvösséget kapott volna, de a szekeres azt válaszolta, hogy ő mégis inkább szekerezni kíván, amit megérték, akkor ez a fuvaros se a mi emberünk, mert kérhetett volna azért valami okosabbat is, benne hát úgyszintén nem bizhatunk. *(Nyújtózik)* Késő este, ennyit énekelni!

Az ének abbamarad

No végre! Mi a csöndet szeretjük ilyenkor már, legfeljebb tücskökkel... és a békességet, mesét... A kun címeren is a Hold van rajta, és nem kard vagy buzogány, egyszarvú ló, ezüsthal vagy ilyesmi, ha-nem a Hold van rajta csupán, meg a Hajnali Csillag. És én ezt nagyon fontosnak tartom.

MUTHMER *(besiet)* Egy vén papot nem láttál?

ÉDUA *(feláll)* Vénét, éppenséggel, többet is. Talán ott énekel.

MUTHMER A szertartásnak már vége! Most a krónikásra van szükség!

ÉDUA Az udvar ügyei felől ne kérdj, prépost úr, mert abba nekem beletekintésem nincsen!

MUTHMER No, ne mondd!

ÉDUA De bizony... mondom! *(Közelebb lép)* Atya ... mi készül itt? Mert valami készül!

MUTHMER Milyen fortélyos vagy te! Mintha nem tudnád!

ÉDUA Csak azt tudom, hogy balsejtelmeim vannak.

MUTHMER Eszközöld ki hát, hogy a királlyal négy-szemközt beszéljek!

ÉDUA És mióta kellek ahhoz én?

MUTHMER Meglehet, nagy veszély környékezi. Halálos veszély!

ÉDUA Ó! Ugye, jól éreztem! Mondd!

MUTHMER Majd éppen neked fogom elmondani! Hogy Rudolf összeszűri a levét a kunokkal! Te is hozzájuk tartozol. Megbizhatatlan vagy.

ÉDUA Miért nem hiszed el, hogy mindent meg-tennék érte?
MUTHMER Ti olyan ügyesen *fontátok körül* a királyt, hogy minden lépéséről és minden gondolatáról tudtok, mert nemcsak testének öre, de még a kedvese is töletek való!

ÉDUA Miklóst mondod, igaz?

MUTHMER Ót.

ÉDUA Á, érte kezeskedhetem, hiszen Miklós az iker-testvérem! (*Szája elé kapja a kezét*) Ó, ezt nem lett volna szabad megmondani!

MUTHMER Ikrek volnátok-e? Hazudsz!

ÉDUA Szentigaz!

MUTHMER És a király tudja?

ÉDUA Nem. Ezt senkinek nem szabad tudnia. Vedd, hogy meggyóntam!

MUTHMER Szörnyű! És a te öcséd ... vagy bátyád ... vagy hogyan is mondjam... vagyis te... öelötte szeretkezel?

ÉDUA De hiszen a testvérem!

MUTHMER Ez nem lehet igaz!

ÉDUA De bizony igaz, és semmi kivétnevelőt nem találok benne. Ó is szereti László királyt. Ó is mindent megtenne érte. Ki így, ki úgy! És most mind a ketten aggódunk, mert furcsa dolgok történnek itt, és nem lehet érteni, ki mit forgat a fejében.

MUTHMER Okos lány vagy te, de azért valamivel hosszabb ingecskét felvehettél volna, per Krisztum dominum nosztrum. (*Meglepetve néz a háttér felé, ahol csuklyával, darócruhában föltűnik László*) Király! Mi történt?

LÁSZLÓ (*szája elé emeli ujját, hogy Muthmer hallgasson; mintha részeg is volna. Recitál*) Elismerem, hogy a pápai legátus úr által tartott budai zsinatot ifjúi hevességgel, abban a hiedelemben, hogy ellenünk működik, szétkergettem, és ezért minden sértettet megkövetek, kivált Fülöp urat.

Fülöp és kísérete eközben feltűnt már: zene- vagy dob-szóra vonulnak kifelé az országból. László újra és újra, mint a nyáját terelő puli, a közelükbe lép, körülöttük járkál

És, hogy vétkemet kiengeszteljem, kötelezem magamat és utódaimat örök időkre, hogy a gölnici ezüst-bánya jövedelméből évente száz ezüstmárkát fizetünk a legátus úr által bárhol felállítandó ház ja-vára, ahol betegek és szegények kúráltnak ... (*Muthmernek*) Kimennek végre az országból! Hol az a vén pap, hogy megörökítse? (*Ismét ájtatos-emelkedett hangon, mert Fülöp gyanakodva megállt, amikor László Muthmerhez szolt*) Ezen kívül fogadom, hogy az eretnekek ellen kiadott szentszéki rendeletet mindenütt végrehajtjuk, és hogy ha beigazolódik, miszerint a kunok ellenünk szerveződnek... őket én kiirtom.

Fülöp elégedetten bólint egyet-kettőt. Majd kezét fel-emelve újból jelet ad a menetre, így csapata s ő el-indul, most már kifelé

(*Emeltebb hangon, melyen átüt az öröm*) És hogy áldott legyen az Úr, s nemcsak azért, mert ti, Fülöp uram, békességgel be tudtatok jutni ebbe az országba, hanem mert hogy békességgel ki is tudtok vonulni belőle... és amennyiben a Pápa úr most, megterésemért, átkát feloldja, és kegyüri jogainkat újból elismeri ... mert az átkot már feloldotta volt, de a kegyüri jogokat visszaadni eddig elfelejté ... nos, akkor országgyűlést fogunk összehívni ... (*Fülöpék már eltűntek; László egyre inkább hadar*) ahol is vaskézzel fogjuk végrehajtani satöbbi, satöbbi, satöbbi. (*Muthmerhez, más hangon*) Elmentek? Az utolsó szálíg?

MUTHMER Senkit nem látok.

LÁSZLÓ Menjenek hát Isten hírével. (*Elindul Muthmerhez, hátraveti a csuklyát*) Jól csináltam? MUTHMER Szükség volt erre?

LÁSZLÓ Rájöttem, hogy akárkit látok meg ezentúl az egyházi hatalmasságok közül, a legokosabb mindjárt bűnbánatot tartani ... ezentúl én is mindent ráhagyok a túlvilágra.

MUTHMER Megszállt az ördög? Nem igazodom el rajtad!
LÁSZLÓ Megecsik, én se! Soha nem lehetett tudni, mit gondolok, igaz?

MUTHMER Ez az örökös mosoly úgyszintén zavart, most már megmondhatom.

LÁSZLÓ (*mérgesen*) És ezért akarsz négy szemközt beszélni velem?

ÉDUA (*diszkréten félrehúzódott*) Hallgasd meg, kérlek, fontos hírei vannak! Életbevágóak!

LÁSZLÓ Az istenért, mi kell még? Összetöttem a régi pecsétet. Megalázkodtam mindenki előtt. Daróc-ruhát hordok. Mi kell még?! Azt mondod, zavar a folytonos mosolygásom. Ám, ha én kiadom magamból, ami idebenn rejtezik... Nézd, Muthmer, határozatlanok ismertek. s szeszélyesnek, holott csak mélyen őrzöm és titkolom, hogy nem vagyok képes engedni semmiféle erőszaknak, s ennél fogva, úgy látszik, nem vagyok királynak való. Vagy igenis, annak való vagyok, ha... ha megtehetem, amit akarok. De teljesen, és korlátlanul, érted?

MUTHMER Holott ez képtelenség.

LÁSZLÓ Úgy van. Marad tehát a színlelés. De meddig? Lehet élni így egy egész életen át? MUTHMER Elborzadok ...

LÁSZLÓ Azt várod, amit akarsz hallani, vagy lehetek őszinte ez egyszer?

MUTHMER Istennek mondod, amit nekem mondasz!

LÁSZLÓ Isten odafönt ül, rendben van, a szakálla hosszú, a szeme rezzenéstelen, mégis folyton minket néz, és tévelygéseink láttán ideküldi egyszülött fiát, mint a Pápa úr Fülöpöt, és arra akar rávenni minket, hogy engedelmesek legyünk és alázatosak, mert szerinte az egyenlő azzal, hogy jók is vagyunk. Mire föl ez az egyszülött fiú megfeszítették, és ha Fülöp úr idejében nem tesz úgy, mintha minden rendben volna, bizony megfeszítették volna őt is, mégpedig a kunok.

MUTHMER (*Édua felé pillantva*) Ó, a kunok! Éppen róluk akarok valami fontosat!

LÁSZLÓ Ne szakíts félbe, még nem fejeztem be. El-határozom hát, hogy fordítva csinálók majd ezentúl mindent. Megszabadítom magunkat minden álságtól. Ez legalább annyira szent dolog, mint hogy szemle-sütve járkáljunk, nem igaz? Istened se mondhat en-nek ellent. Mert ha úgy volt rossz, amit eddig csináltunk, ahogy van, akkor most homlokegyenest másképp fogunk cselekedni, és félelmeink megszűnnek, rabságunk is megszűnik ebben a siralomvölgyben ... és ki kezdje el az egészet, ha nem a király? Az a baj, hogy eddig mindent komolyan vettem!

MUTHMER Nem hiszem el, persze, amit mondasz, mert ez is amolyan ifjonti tréfa.

LÁSZLÓ És ha Éduát ültetem a trónra?

MUTHMER Hogyan?

ÉDUA Jaj! Isten!

LÁSZLÓ Izabella nem vált be. Édua bevált. Éduát szeretem, ő is szeret engem. Miért ne üljön hát a trónra éppen Édua? És... a nádoromat is fölcserélem!

MUTHMER Az cserélődik magától is!

LÁSZLÓ De nem feketére. (*Kiált*) Mizse!

ÉDUA Ezt ne csináld, kérlek... a vesztedbe rohansz! MIZSE (*besiet*) Uram...

LÁSZLÓ Vedd le rólam ezt a ruhát! (*Muthmerhez*) E tisztséget nálunk még amügy sem viselte szerecseny. (*Kibújik a darócból; alatta a díszes királyi öltözék van*) Így ... és most, figyelj rám. Én téged, Mizse, udvari öltöztetőből előléptetlek az ország nádorává. Isten engem úgy segítjen.

MUTHMER Játszol megint vagy komolyan beszélsz? LÁSZLÓ Ez halálosan komoly. Ledobjuk a bűnös er-kölcs igáját, és azt tesszük, amit régtől szeretnénk.

MIZSE Kérlek, uram, ezt ne tedd velem!

LÁSZLÓ Pedig hallod, amit mondtam!

MIZSE De hát... a Nádor ... Csak úr!

LÁSZLÓ Akkor küldjétek érte! Édua... kicsi ... gyere közelebb! Mondd, Édua, akarsz egy pöttöm kis kun királyt?

ÉDUA Nem értem, mire gondolsz.

LÁSZLÓ Hogy szülj nekem egy kis királyt. Nem nagy ügy.
MUTHMER Szegény ország! A királya... megháborodott?!
LÁSZLÓ Elhallgatnál? Ha elhallgatsz, megkapod Mandulát.
Vagy Kupcsecset. Esetleg mind a kettőt. (Körülnéz) Tetszik
nekem, hogy nincs püspök a közel-ben.

MUTHMER Nem szégyelled magad?

NÁDOR (besiet) Hívtátál, hallom.

LÁSZLÓ Ó, gyere csak, gyere, Nádor úr, ez a hatalmad
jelvénye, igaz? (Rábök a Nádor nyakában lógó
nagypecsétre)

NÁDOR Igen. De ne bökdöss. (Muthmerhez) Miről van szó?

MUTHMER (Lászlóra) Megkísérti az Istent.

LÁSZLÓ Nem megkísértem ... megkérem. Hogy lássuk, mire
megyünk ketten. A testőröm hol van? NÁDOR Visszahívták a
kunok.

LÁSZLÓ Hogyan?

NÁDOR Mondom. A kunok mindenkit hazahívtak.

MUTHMER De hiszen erről akarnék én beszélni veled! Az
összeesküvésről!

LÁSZLÓ (könyvedén) Rudolfal? (Nádorhoz) Mindenkit azért
nem hívtak haza, mert Édua például itt van.

ÉDUA Én a magam • jószántából maradtam itt!

NÁDOR Mindenesetre valami komoly ügy lehet, valami
készül, meg is tettem a védelmi előkészületeket. A vár jól
védhető.

LÁSZLÓ De minek nekünk a vár? Mik vagyunk mi, egerek? A
kunokat amúgy is mőresre tanítottuk Hód tavánál.

NÁDOR Nem is fogják neked elfelejteni.

LÁSZLÓ Hát majd a szemük közé nézünk. Szívesen
átköltöznék hozzájuk, a főtáborba. (Éduához) Újra
alhatnánk sátorban, mit szólsz hozzá?

ÉDUA Ne csináld!

LÁSZLÓ (Nádorhoz) Te pedig most már ne tegyél semmiféle
védelmi előkészületeket, Csák úr, mert egy darabig itt
időzünk még, néhány ügyet elintézendő, aztán majd
csakugyan felkerekedik az udvar, és átköltözünk
atyámfiaihoz. Amúgy se te vagy most már a nádor, hanem
Mizse úr. (Leakasztja a pecsétet a Nádor nyakából, és
Mizse nyakába teszi)

NÁDOR Király! Elvette az eszedet az Isten! Őrség!

Két tatár fegyveres fut be, s a Tárnokmester

Őrség!

TÁRNOKMESTER (bókol Lászlónak) Szolgálatodra, király ...
(Bókol Éduának) ... királyném ... (Bókol Mizsének) ...,
gratulálok, én már régóta hangoztatom, hogy megfelelő
embert a megfelelő helyre, nádor úr!

NÁDOR Mi történik itt?

TÁRNOKMESTER Csák barátunkat nyilván meglepi, hogy az
őrséget, az ő engedelmével, de tatárra cseréltem.
Amúgy sem volt itt másilyen katona. Ezek meg, mióta a
birodalmuk szétesett, minden aprómunkát felvállalnak.

NÁDOR És mit kaptál ezért?

TÁRNOKMESTER Nem titok! Két szép birtokot. Az

egyik Somogyban.

NÁDOR Aha! Hát.... nekem ebből elég volt! LÁSZLÓ El is
mehetsz tüstént, de még nem hajtottál térdet a királynéd
előtt!

NÁDOR (térdet hajt Édua előtt) Ránk ezek után már nem
számíthatsz, remélem, tudod?

LÁSZLÓ Tudom, hogy eddig sem számíthattam igazán rátok.

Amire eddig azt mondták, hogy jó, végtére nem volt jó.

Ennél fogva mostantól majd egészen más lesz a jó.

TÁRNOKMESTER Mindig az a jó, amit annak mondasz,

uram.

LÁSZLÓ (Nádorhoz, diadalmasan) Mit szólsz ehhez? Éduához,
tapsolva) Gyorsan, gyorsan, ne ácsorogjunk itt, föl a
trónra! Elintézzünk néhány országos ügyet, s már itt se
vagyunk!

Édua této vázik. A többiekre néz

Úlj oda ... hallod?!

ÉDUA Az én uram vidám kedvében van, talán a hüs-
hagyókeddet tévesztette el!

LÁSZLÓ (utánozza) Hüshagyókeddet? (Komolyan) Nem áll jól
neked, ha keresztény szokásra hivatkozol, Édua, te a
termékenység istennője vagy, tehát pogány istennő,
imádunk is mindannyian. (Durván) Eridj!

Édua felmegy a trónhoz. Mind nézik

TÁRNOKMESTER A járása igazán királyi!

LÁSZLÓ Akár egy jó lónak. (Nádorhoz) Igazam van?

NÁDOR Nézd, király, most igazán alkalmam van gyakorolni a
szent megaláztatást, aki eddig fönt volt, most ... ügy
látom... lent van... ne kívánd hát éntőlem, hogy helyeseljek
ehhez, amikor már ügysem vagyok nádor.

LÁSZLÓ (Mizséhez) Nos, nádor, igazam van?

MIZSE Én csak az öltözékekhez értek, és egyszerű ud-
vari szabó vagyok, ezt kegyeskedjél tekintetbe venni.

LÁSZLÓ Rendben van, tekintetbe veszem. (A többiek-
hez) Uraim, most egy szabó kezében van az ország.

(Éduához) Leülnél végre?

Édua ijedten leül

Tessék! Végre egy királyné, aki a pusztáról származik!

TÁRNOKMESTER Én csak annyit mondok, hogy nem rossz ez
nekünk!

NÁDOR Elborzaszt az állapotod, és összeszorul a szívem.

LÁSZLÓ A fejeddel játszol, tudod-e?

NÁDOR Akkor mindent visszavonok.

LÁSZLÓ (Muthmerhez) Íme, az Isten báránya. ÉDUA

Lejöhettek már innen?

LÁSZLÓ Szó sincs róla, inkább én is fölmegek. (El-

indul, megáll, visszafordul) Mizse, a régi nádorra

most már nincs szükség. Rontja a hangulatot.

MIZSE Igen, uram.

NÁDOR Megyek én magam is, nem kell, hogy kísérij. De
különbösebb jóstehetség nélkül is megmondhatom, milyen
rossz vége lesz ennek!

LÁSZLÓ Tudjuk.

NÁDOR (felemeli kezét) Mert az Isten...

LÁSZLÓ (közbeváág) Ó, csak ne emlegesd, Csák úr, egyelőre
én vagyok közvetlen kapcsolatban vele, a szent olaj révén,
és nem te!

NÁDOR Följegyzik még, hogy egy fekete képu merte
eltávolítani innen a Csákokat!

MIZSE Bocsásd meg, kérlek, hogy ilyenek születtem.

NÁDOR Nem, azt nem lehet megbocsátani.

MIZSE De uram! Testvérek vagyunk az Atya, a Fiú és a

Szentlélek előtt!

NÁDOR Erről én nem tudok. De mert ki akartál kísérni, s
ezzel szolgálatot tenni nekem, természetesen
megjutalmazlak. Egy egész arannyal. (Egy aranyat a földre
dob) Nyugodtan vedd fel!

Mizse nem mozdul

(Lászlóhoz) Mondd neki, hogy az övé!

László hallgat

Jó, jó ... hát ez csakugyan a bolondokháza! (Lehajol,
felszedi a pénzt, többször is a magasba hajtja, úgy megy ki,
és harsogva nevet)

LÁSZLÓ Mizse!

MIZSE Igen, uram!

LÁSZLÓ Látod, ez szép dolog volt. Ilyen nádor kell nekünk!

TÁRNOKMESTER És a tárnokmesteri tisztelnél mire gondolsz?

LÁSZLÓ Rád. Muthmert meg érseknek tesszük. Helyes?

Muthmer összeszerzi a kezét, és tekintetét az ég felé emeli
ijedtében

TÁRNOKMESTER Természetesen. De volna még egy
javaslatom.

LÁSZLÓ Igen?

TÁRNOKMESTER Sokan elszöktek az udvarból. Bi-
zonytalannak érzik ezt az új hatalmat, meg nem is

igazodnak ki egészen rajta. Rudolf is kavarja az ügyeket. Azt javaslom tehát, hogy az ő birtokaikat mielőbb kobozzuk el!

LÁSZLÓ Nem rossz ötlet. *(Felsiet Éduához, leül melléje)* Majd még gondolkodunk rajta ... *(Megfogja a lány kezét)* No, mit szólna? Megígértem ... itt van! Kezd tetszeni nekem ez a világ, a feje tetején. Most mindent meg tudok csinálni. Muthmer! Muthmer!

MUTHMER *(kis késéssel)* Igen!

LÁSZLÓ Mi az, alszol?

TÁRNOKMESTER Imádkozik.

MUTHMER Imádkozom.

LÁSZLÓ Kerítsd elő azt a vén papot!

MUTHMER A jóságos Isten bocsássa meg, amit csinált!

(Kisiet)

LÁSZLÓ Igen, a jóságos Isten megbocsátja, amit csinál, mert amit most csinál, az végre a természet szerint való. Mert miért teremtett volna minket másmilyennek, kérdelem én. Nyilván okkal. Nahát. Akkor legyünk is ilyenek. Ennyi az új trónbeszéd. Most pedig ... milyen ügyünk is van mára?

MIZSE Hűgöd férjhez adása.

LÁSZLÓ Ó, igen, igen ... bántott volna, ha erről megfeledkezünk! Itt a völegény?

MIZSE Igen.

LÁSZLÓ Helyes. Vezessék be!

Bejön Zavis

Ki ő, honnét való satöbbi, halljuk.

SZKRIPTOR Íme, előttünk megjelent Rosenberg Zavis úr, egykoron Második Ottokár leghatalmasabb ellensége, a hátramaradt cseh birodalomnak tekintélyes vitéze, akitől Ottokár felesége aztán fiút szült.

LÁSZLÓ Ejha! Ekkora kakas a lovag úr?

zavis meghajol

Jól van, jól van. *(Mizséhez)* Hívd be az arát is, nem árt, ha hallja... ez a lovag éppen neki való.

A hűg, apácaruhában, bejön. Kíváncsian nézi Zavis

SZKRIPTOR Miután pedig Ottokár feleségét elcsábította, s magát Ottokárt a Morvamezőn megölték, örködött később Habsburgi Rudolf lányának esküvőjén, és szép szavú verseket írt ...

A hűg felemeli fátylát

LÁSZLÓ Tovább!

SZKRIPTOR És ennek utána azzal a szándékkal indult el hozzánk, fényes kíséretével, hogy kegyünket keresse.

LÁSZLÓ Helyes!

zavis ismét meghajol

SZKRIPTOR Útközben azonban Lichtenbergi Hinkó reá támadt, kíséretét szétverte, kincseitől megrabolta. Néhány emberével mégis megérkezett, hogy családunkkal egyesüljön.

LÁSZLÓ Derék! *(Éduához)* Mit szólna hozzá?

Édua elmosolyodik

Mi e frigyét kivált azért támogatjuk, mert hűgünk a szüzi apácaéletet bizony nem bírja már tovább a Nyulak Szigetén. *(A hűghez)* Jól mondom?

A hűg bólint

Nézzétek meg hát egymást közelről is. Hányszor panasztadt, hűgocskám, anyánk vérbő származéka, hogy harapdálod a párnádat, s előbb-utóbb magad-dal végzel! Hát most itt van neked ez a kalandor kakas. És kihirdetjük és igazoljuk, egyetemes ér-vénnyel, hogy a nőnek férfiúra van szüksége, akárki is meri állítani az ellenkezőjét. Vedd le hát fátyladat.

A hűg leveszi

Fogjátok meg egymás kezét. Királyi hatalmunknál fogva feloldunk, hűgom, kolostori fogadalmad alól.

A hűg és Zavis egymásra mosolyog

Élj vigan, és szülj neki gyereket, mert egy nő nem lehet boldog, ha nem szült. *(Ínt, hogy elmehetnek)*

Most pedig minden tévelygőnek ünnepélyesen megbocsátunk, a világ rendje végre helyreállt, Izabellát, kívül akaratomon kívül eljegyezték, fogságából ki-eresztjük, és édes apjához bocsátjuk, testőreinket szélnek eresztjük, s idegen hatalmakhoz még akkor sem folyamodunk, ha mindenki elhagy. Nincs harag szívünkben, menjetek, ámen.

A népségből, aki volt, kivonul Mi is

megyünk, sátortető alá.

A trón fölé egy sátortetőt kezdenek felhúzni ÉDUA Miért

mondasz ilyen öngyilkos beszédet? *Hallatszik a*

kopácsolás zaja, a sátortetőnél

LÁSZLÓ *Mizse*, kérlek, térj vissza a palotába, és addig az ország ügyeit. Én szeretnék végre egy jót aludni, jó levegőn, tücsökzene közt. És... királynémmal akarok hálni.

Mizse kimegy

TÁRNOKMESTER Ég áldjon hát, reménykedve nézünk

nászotokra, és azt kiáltjuk ... éljen!

LÁSZLÓ Jól van, jól van, öreg kutya, ha neked ez jólesik, kiáltsd!

TÁRNOKMESTER Megtisztelsz, ha szolgálatodra lehetek!

LÁSZLÓ Megtisztelsz, ha még egy falut elfogadsz. Jó

zsirosat. De odafönn, a kancellárián! TÁRNOKMESTER

(meghajol) Értem! Értem! *(Öröm-*

mel kisiet)

LÁSZLÓ Végre magunk vagyunk. Meglepően csöndes ez a

tábor.

ÉDUA Tulajdonképpen miért csináltad ezt az egészet?

LÁSZLÓ *(nyújtózkodik, teliszívja magát)* Régen elterveztem én ezt, de ha nem vagyok király, soha nem teljesül. Én, kicsim, kifordítottam a világot, akár egy kesztyűt. Eddig nem láttuk, mi van belül.

ÉDUA Csak ezért?

LÁSZLÓ Meg aztán, tudod, kíváncsi voltam, hogy mi-

lyen lehet élni... egészen szabadon. Kíváncsi va-

gyok, be merik-e majd írni ezt a történelembe? ÉDUA

De mi lesz holnap?

LÁSZLÓ Megölnek. Vagy még ma. Ennyi. *(A fejére utal)*

Ezer dolog rajzik itt! *(Kis szünet után)* Szeretnék egy kis

bort.

ÉDUA Ne... most már ne igyál!

LÁSZLÓ Miért? Azt hiszed, eddig ittam?

ÉDUA Részeg vagy!

LÁSZLÓ Ó, igen, részeg. Ha így jobb. *(Ráteszi kezét*

Éduágra) Nem félsz, ugye?

MIKLÓS *(egy tálcán borral belép)* Bort kívántál, uram.

(Lerakja a tálcát, tölt)

LÁSZLÓ Miklós! Hogyan kerülsz ide?

MIKLÓS A hűgomért küldtek. De, kérlek, ne beszél-

gessünk. Most... *(Mintha megcsuklana a hangja)* ...nem

tudok beszélni.

LÁSZLÓ Milyen hűgodért?! *(Éduára néz)* Ó, te hitvány! Te

csaló! Te cafka! Jól hallom, hogy testvérek vagytok? Jól

hallom, hogy minden, de minden mozdulatod parancsra

történt, és ki volt számítva?

MIKLÓS Sajnálom, király, de te már nem hallasz semmit.

(Megvillan kezében a tőr) Mert én téged, király,

szerencsétlen, a megmaradásunk érdekében leszűrlek!

LÁSZLÓ Meg mered tenni?

MIKLÓS *(szemvillanás alatt leszűrja Lászlót, aki hangtalanul*

eldől) És örök időkre szerencsétlen leszek így én is.

ÉDUA *(az elszörnyedéstől kis késéssel, felugrik)* Hej! Isten!

MIKLÓS *(nagyon fáradtan)* Üzentük neked időben, hogy gyere

vissza, a teied közé!

ÉDUA De hát én... szerettem őt! *(Ráborul Lászlóra, éleszteni)*

Hej, szerelmem, ébredj, ez tévedés, a leghűségesebbek

mindig mi voltunk ... nézz rám, nyisd ki a szemed, hej! Ó,

vérünk vagy, hej!

MIKLÓS Mindenkit fellármázol így! És most már engem

sajnálj, ne őt! *(Elvezetné)*

ÉDUA *(nagy fehér lepellel leteríti Lászlót)* Hej, éledj ... hej, ég

istene, és minden szellem, eresz-

kedjetelek gyorsan e helyre... *(Lekuporodik a földre, ring) ...a hatalmas anyát, a föld, a fű, a fa gazdáját idézem ... és igazán idézem, hej, Észak szelleme, és Dél szelleme, hej, Kelet és Nyugat szelleme ... nem kell szigorúan nézned ...*

MIKLÓS *(kiált)* Rám nézz inkább, akit most majd a saját vezéreim elrekkentenek!

ÉDUA Ég istene ...

MIKLÓS Most már hiába hívod!

ÉDUA Ég istene, ereszkedj le gyorsan... hej, népek s emberek, ide gyűljetek!

MIKLÓS *(ahogy vezeti kifelé, megpróbálja lecsittani)* Kicsim ... ahogy László mondta neked ... kicsim, én most elmegyek meghalni. De téged féltetek. Mi lesz a sorsunk ezek után? *(Kimernek)*

Ugyanebben a pillanatban a másik oldalon Muthmer az öreg pappal együtt belép

ÖREG PAP Ha előbb hívtok volna, talán ideérünk idő-ben. És jelen vagyunk e szörnyű eseménynél.

MUTHMER Hívtok őt, csak én tudtam kévsé átadni.

ÖREG PAP *(odaballag társával a tetemhez; felemelik a lepedőt, megnézik a halottat, keresztet vetnek)* Általában azzal vádolják a történelemtudományt, hogy az eseményektől mindig el van maradva egy kicsit. Hát most ... tessék! Szegény! Nyugodjék békében ...

MUTHMER ... ámen.

ÖREG PAP Sok halált láttam, de ez igencsak kegyet-len volt.

MUTHMER Miért volna kegyetlen, ha ennyire hirtelen történt?

ÖREG PAP Pedig milyen boldogság ifjúnak lenni! Emlékszem rá valamelyest, a saját koromból, ami-kor még nem nyomott még az ördög.

MUTHMER Folyton erről az ördögről kell beszélned?

ÖREG PAP *(lefelé jön Muthmerrel, most megáll)* Először is ... mert nagy úr, mert ahová nem az Isten teszi be a lábát, oda ő... Másodszor meg ... nekem személy szerint is van vele elintéznivalóm, amióta egyik éjszaka úgy összemorzsolta, hogy se lóra nem tudok ülni azóta, se székre. *(Hirtelen)* Vajon ki tétette el láb alól?

MUTHMER Nem tudom. Sokfélével beszélnek. Lehetett a véle régtől ellenséges magyar főúr, vagyis Kopasz Borcsa...

ÖREG PAP No, órála most hallok először!

MUTHMER Az is lehet, hogy Rudolf keze van a dologban ... de annyi bizonyos, a kunok mindenképpen benne voltak. De hát öngyilkosság is volt, éppen a főtáborukba, közéjük menni!

ÖREG PAP És az a testőr! Milyen különös figura!

MUTHMER Csak tőle nem tartott László. Azért vették rá őt. És náluk, atyám, az összetartás mindennél erősebb. *(A nagy kereszt elé értek)* Ne mondjunk el egy fohászt a magára hagyott királyért?

ÖREG PAP Szívesen. Ártani nem fog néki, semmi-képpen.

MUTHMER Igaz, rosszul mondtam az előbb. Egyetlen ember nem hagyta cserben ... Éduán kívül persze, de az csak asszony ... mégpedig a fekete képű Mizse. Egyedül ő vette komolyan tisztét, és bosszúhadjáratba kezdett. Ki gondolta volna?

ÖREG PAP Van azért még egy gond, ebben az egész-ben.

MUTHMER Éspedig?

ÖREG PAP Vagyis, hogy ha letérdelek ... mert ez a hosszú gyakorlat miatt még megy valahogy... akkor ki fog majd engem talpra húzni?

MUTHMER Előbb-utóbb talán erre jön majd valaki.

(Leereszti reverendájának felső részét, a vállá így meztelen lesz) Én egyébként minden este imádkozom a magyarokért, noha anyám nem ezen a tájon hozott világra. Most mégis, mintha a szívem szakad-na meg értük!

ÖREG PAP És az új király? Az nem csinálhat rendet?

MUTHMER Az új király egy ladikon ereszkedett alá, Bécsből, a Dunán. Két baráttal, ő maga is csuhába öltözve, mint mondják, betegen. Fiatalnak se mond-ható.

ÖREG PAP De az Árpádok családját?

MUTHMER Meglehet. Senki se bizonyos benne. Ladomér atya mindenesetre úgy véli, ezért is hívta haza ...

ÖREG PAP No de Muthmer, csak nem akarod ima közben korbácsolni magad?

MUTHMER Ha tudod a Planktusz szövegét, mondhatod velem.

ÖREG PAP Ilyet kérdeni? Tisztelendő atya, talán említettem már, hogy én mindent tudok, azt az egyet kivéve, mit is nyertek a kunok ezzel a gyilkossággal.

MUTHMER Akkor onnan kezdjük, hogy „Serkenj fel már ...”

ÖREG PAP Helyes. Az szép rész. Szerinted hány

aranyágcskája lesz még az Árpád-háznak? MUTHMER *(váratlanul erős hangon és kántálva)*

Serkenj fel már, legfőbb virtus,

Üdvösség reménye, Krisztus,

Pajzsot, fegyvert ragadj végre,

Vesd kezed az ellenségre,

Királyi hatalmadat ...

ÖREG PAP *(nézi egy ideig, hogy Muthmer minden sornál rácsap korbácsával a vállára, ringatózva, térden, és megrezzen minden ütésre. A Planktusz szövege egyébként Vas István fordítása. Aztán folytatja)* Ami szép volt, veszni hagyták,

Ha érték volt, olcsón adták,

Kis gyerekeknek, nőnek, aggnak

Segítői nem akadnak,

Itt a dőghalál arat.

András az „Utószülött”, két csuhás barát társaságában felül megjelenik László teteménél. András is hasonló öltözékben van. Életkora negyven körül. A következő szöveg alatt lassan leveti majd ezt a ruhát, s előtűnik egy díszes öltözék; a két kísérő barát pedig majd András fejére teszi a László mellől előszedett kis ab-roncskoronát, kezébe adja a jogart és országalmát; méltóságos sziluettje fog kibontakozni így

MUTHMER és ÖREG PAP *(együtt)* Kérd fiadat, számon minket, Bocssássa meg bűneinket,

Hogy már több gyászt meg ne érzünk,

Engeszteld meg őt, miértünk

Könyörögj te, Szűzanya!

MUTHMER Vad ellenség porba hulljon,

ÖREG PAP Ez az ország felviduljon,

MUTHMER Nyíl és kapja kettétörjön,

ÖREG PAP Igaz békét magyar földön

Adjon nekünk szent fiad.

ÖREG PAP és MUTHMER Kérésünket

halld meg, Isten, Pusztítsd el a

rontást innen, Tedd, hogy gyászunk

véget érjen S fölnézzen rád

jókedvében, Ki e népből megmarad.